

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра фінансів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

на тему:

на тему: «**Аналіз фінансової стійкості**

підприємства в умовах економічної

нестабільності»

Виконала:

студентка IV курсу, групи ФБС-41

спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Красій Лілія Василівна

Керівник: к.е.н., доц., доцент кафедри
фінансів Солоджук Т.В.

Рецензент _____

(прізвище та ініціали , місце роботи, посада)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	5
1.1. Теоретико-правові засади формування фінансової стійкості підприємства.....	5
1.2. Фактори впливу на стабільність фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання	9
1.3. Методичні основи для визначення рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання.....	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ІНТЕЛКОМ»).....	25
2.1 Характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «Інтелком».....	25
2.2 Аналіз діяльності підприємства за 2020 – 2022 рр.....	31
2.3. Оцінка рівня фінансової стійкості ТОВ «Інтелком» на основі системи фінансових коефіцієнтів.....	39
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЛАТИЛЬНОСТІ РИНКУ.....	48
3.1. Діяльність виробничих підприємств в сучасний період: проблеми та перспективи.....	48
3.2. Шляхи підвищення рівня фінансової стійкості підприємства та забезпечення ефективності його діяльності	55

ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Актуальність теми. Поняття фінансової стійкості підприємства є однією з найважливіших характеристик оцінки його фінансового стану і найкраще відображає ступінь стабільності та незалежності підприємства від зовнішніх кредиторів, дає оцінку фінансових вкладень власників підприємства, тобто ступінь фінансування ними підприємства, а також визначає частку власного капіталу, що використовується для його фінансування.

Аналіз рівня фінансової стійкості підприємства є більш важливим, оскільки допомагає виявити сильні та слабкі позиції підприємства. Ця інформація використовується керівництвом для контролю за господарською діяльністю підприємства з метою запобігання банкрутству. Кредитори уважно стежать за рівнем фінансової стійкості підприємств, щоб визначити, як вони можуть сплачувати свої борги та їхню здатність покривати фіксовані платежі власними доходами. У сучасному світі більшість українських підприємств працюють в умовах постійних змін в економічному середовищі, і ці зміни можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на їхню діяльність. Тому для того, щоб підприємства могли протистояти негативним впливам зовнішнього та внутрішнього середовища і продовжувати працювати більш ритмічно, їм, перш за все, необхідно забезпечити більш надійну фінансову стабільність.

Метою роботи є системний та комплексний аналіз діяльності підприємства з урахуванням актуальних тенденцій сучасного господарювання України, виявлення конкретних напрямів підвищення рівня фінансової стійкості в умовах реалізації фінансової стратегії тактики розвитку підприємства, а також оцінка напрямів покращення показників діяльності, що зумовлено тим, що це необхідно.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання

- визначити сутність поняття фінансової стійкості підприємств та оцінити її значення для підприємства;

- дослідити методики оцінки фінансової стійкості підприємства визначити загальні напрямки підвищення ефективності управління рівнем
- дати аналітичну характеристику підприємства ТОВ "ІНТЕЛКОМ"
- провести аналіз фінансового стану підприємства ТОВ"ІНТЕЛКОМ"
- проаналізувати та оцінити рівень фінансової стійкості підприємства ТОВ"ІНТЕЛКОМ";
- спрогнозувати зміну рівня фінансової стійкості підприємства ТОВ"ІНТЕЛКОМ";
- обґрунтувати механізми забезпечення зміцнення рівня фінансової стійкості підприємства ТОВ"ІНТЕЛКОМ";

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають при формуванні фінансової стійкості підприємства та управлінні нею.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційно-методичні та практичні аспекти аналізу фінансової стійкості підприємства.

Методи дослідження: аналітично-економічні, економіко-математичні та розрахунково-конструктивні.

Під час дослідження були використані підручники, навчальні посібники, монографії статті в періодичних виданнях, загальна інформація про обрані підприємства. Інформаційну базу дослідження склали економічні підручники, статті, публікації, праці вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали науково-практичних конференцій, матеріали мережі Інтернет та фінансові документи ТОВ "ІНТЕЛКОМ".

Обсяг та структура роботи - робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У розділі 1 роботи проаналізовано теоретичні засади оцінки фінансової стійкості підприємства. У розділі 2 представлено фінансово-економічну оцінку діяльності підприємства. У третьому – методи підвищення рівня фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНЕ ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

1.1 Теоретико-правові засади формування фінансової стійкості підприємства

Фінансова стабільність бізнесу є життєво важливою складовою його загального фінансового стану. Ми провели дослідження сутності поняття «фінансова стійкість підприємства» на основі наукових праць [Постолатій М. В, Самошкіна І. Д, Зоря С.П. та Голобородько, С.В. Захарова, Н. Ю. Назарова Т. Ю.].

За визначенням Зорі С.П. та Голобородько С.В. [1], які систематизували існуючі дослідження, фінансова стійкість підприємства є багатоаспектним поняттям, зокрема:

1) даний стан підприємства забезпечує його функціонування в умовах змін у його внутрішньому середовищі та впливу зовнішніх факторів;

2) у стані фінансової стійкості фінансові ресурси підприємства забезпечують достатній рівень його інвестиційної привабливості, кредитоспроможності та позитивний імідж;

3) такий стан підприємства передбачає ефективне управління його фінансовими ресурсами, що сприяє подальшому розвитку за рахунок збільшення прибутку;

4) фінансова стійкість формується через операційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, що є результатом взаємодії всіх елементів фінансової системи і ключовою складовою економічної стійкості;

5) рівень фінансової стійкості підприємства чинить безпосередній вплив на його фінансову безпеку.

Фінансово-економічні процеси функціонування підприємства піддаються впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, які можуть мати негативний вплив на здійснення його фінансово-господарської діяльності.

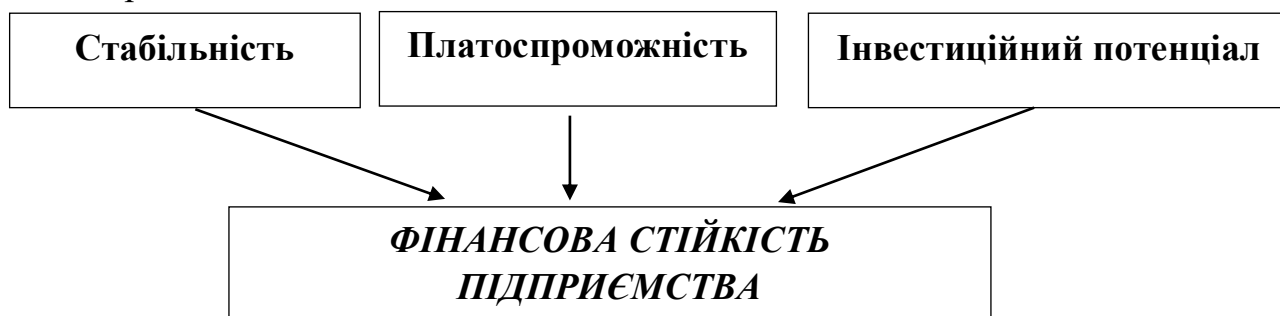
Дуже важливими характеристиками діяльності підприємства в сучасних умовах є гнучкість і адаптивність, які стосуються здатності підприємства ефективно реагувати на різні виклики та протидіяти їм. Фактично ці дві характеристики є передумовою забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання та стабільності його функціонування.

У сучасному періоді важко досягнути фінансової безпеки. Вона являє собою стійкість усіх видів систем, також фінансових ринків та їх економічних параметрів. Беручи до уваги, що економічна безпека рівна національній безпеці доречною буде розробка певних заходів спрямованих на розвиток економіки, задля ефективного функціонування підприємств[1,2]. Оцінка фінансової стійкості бізнесу має вирішальне значення та вимагає проведення комплексного фінансового аналізу. Цей аналіз спрямований на визначення витрат, пов'язаних як і з основним, так і з оборотним капіталом підприємства.

Після досягнення фінансової стійкості, підприємство отримує конкурентну перевагу в залученні інвестицій, отриманні кредитів, виборі найвигідніших постачальників і підборі персоналу з необхідною кваліфікацією. Крім того, це також дозволяє підприємству прозоро вести свою діяльність і формувати фінансову звітність, не мати боргів перед державою, банками, страховими компаніями, акціонерами та працівниками; старанно виконувати свої зобов'язання, своєчасно і в повному обсязі сплачувати податки, єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, відсотки та основну заборгованість за кредитними ресурсами, внески за страховими договорами, дивіденди та заробітну плату[1]. Стабільність, яка означає здатність підтримувати безперервність процесів виробництва продажів і фінансування, має величезне значення. Крім того вирішальну роль відіграють платоспроможність та інвестиційний потенціал, оскільки вони визначають здатність компанії виконувати як зовнішні, так і внутрішні фінансові

зобов'язання та створювати необхідні фінансові умови для реалізації проектів розвитку. В сукупності ці три характеристики формують фінансову стійкість підприємства (рис. 1.1.)

Фінансова стійкість підприємства характеризує ефективність вкладення інвестицій у фінансовий розвиток і містить необхідну інформацію для інвесторів, постачальників і власників.

Примітка. Побудовано на основі [3].

Рис. 1.1. Характеристики фінансової стійкості підприємства

В ринкових умовах – фінансова стійкість є основою для виживання і стабільного становища суб'єкта господарювання. Фінансова стійкість підприємства – це стан його фінансових ресурсів, що відповідає потребам розвитку і вимогам ринку.

В умовах сучасного економічного розвитку суб'єкти господарювання самостійно приймають рішення про ведення фінансово-господарської діяльності. Проте процесу прийняття рішень передують планування, що здійснюється з метою забезпечення стабільності і передбачення можливостей розвитку і розширення діяльності підприємства. При цьому економічного зростання неможливо досягти без визначення таких основ, як платоспроможність і фінансова стійкість.

Для забезпечення фінансової стійкості підприємства необхідно ефективно керувати формуванням, накопиченням і використанням фінансових ресурсів, зокрема, управляти структурою капіталу. Вищий управлінський персонал підприємства відповідає за керівництво цим процесом, який спрямовано на забезпечення належного рівня фінансової стійкості юридичної особи у

довгостроковій перспективі шляхом збереження оптимального співвідношення власного капіталу та інших джерел фінансових ресурсів. Для досягнення цієї мети через ефективне управління фінансовою стійкістю важливо забезпечити злагоджений взаємозв'язок всіх складових фінансового механізму управління. Саме через це в організації функціонує механізм керування фінансовою стійкістю.

Ринкова трансформація вітчизняних підприємств потребує якісного оновлення. Визначення кількісних і якісних величин, що характеризують стабільність, надійність і можливість компанії як партнера по ринкових відносинах, мають велике значення в системі управління фінансами.

В умовах ринкової економіки підприємства повинні самостійно планувати, оцінювати та аналізувати свою діяльність, контролювати всі процеси. У загальному вигляді фінансова стійкість юридичної особи є якісною характеристикою. Вона може бути виражена як здатність підприємства працювати ефективно.

Ресурси та успішне управління ними забезпечують платоспроможність та прибутковість підприємства. Тобто фінансова стійкість бізнесу – це не тільки здатність юридичної особи ефективно працювати, а й розвиватися і забезпечувати збалансованість активів і пасивів в умовах мінливого зовнішнього середовища із використанням сильних сторін внутрішньої організаційної складової.

У той же час це поняття «фінансова стійкість» мабуть найскладніше з тих, що характеризують корпоративну діяльність. Стійкість вказує на стабільність діяльності юридичної особи в довгостроковому періоді і є її співвідношенням з процесом здійснення такої діяльності, тому позикові кошти слід використовувати раціонально.

Для забезпечення фінансової стійкості підприємству необхідне ефективне управління формуванням накопиченням і використанням фінансових ресурсів юридичних осіб, насамперед управління структурою капіталу. Воно включає підтримку належної стабільності фінансового стану юридичної особи протягом

тривалого періоду шляхом підтримання оптимального співвідношення власного і позикового капіталу підприємства у загальній сумі його ресурсів.

Стійкість суб'єктів господарювання в сучасних реаліях є складним завданням, адже сьогодні неможливо поставити конкретні цілі та проаналізувати результати без управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства по відношенню до задіяних ресурсів, які необхідно в короткий термін конвертувати в готівку для забезпечення поточного фінансування виробництва.

Підсумовуючи, зазначимо, що складність і багатоаспектність категорії «фінансова стійкість» і створюють передумови для існування множинних способів тлумачення, що певною мірою не дає змоги чітко усвідомити її суть. Однією з основних умов забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання є реалізація процесу управління фінансовою стійкістю.

Ефективне управління фінансовою стабільністю забезпечить підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності підприємств, створить умови для підвищення прибутковості, а також зменшить загрозу фінансової кризи чи банкрутства [1].

1.2. Фактори впливу на стабільність фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання

Від результативного управління фінансовими ресурсами, співвідношення позикових та власних коштів та якісної структури активів і відповідних джерел фінансування залежить фінансова стійкість. Засновники підприємства, керівництво, банки або ж ділові партнери можуть оцінювати та аналізувати фінансову стійкість. Саме це дає можливість користувачам визначити майбутні перспективи підприємства. Ключовий аспект діагностики фінансової стабільності розкривається у здатності підприємства вистояти у впливі негативних дій різноманітних факторів, зокрема, зовнішніх, внутрішніх та непередбачуваних які мають безпосередній вплив на його стан[4]. Умови, що

визначають рівень фінансової стійкості компанії, є її факторами. Зміна факторів може викликати зміни у фінансовому стані підприємства в цілому.

Усі фактори впливу можна умовно розділити на дві групи: внутрішні, які залежать від діяльності підприємства, та зовнішні, що формуються під впливом ринку та є абсолютно об'єктивними, тобто не залежать від діяльності суб'єкта господарювання.

Внутрішні фактори включають ті, що генеруються в процесі діяльності підприємства та залежать від внутрішнього його середовища. До них можемо віднести різноманітність продукції та її відповідність потребам ринку, конкурентоспроможність продукції та рівень витрат на її виробництво, прибутковість портфелю акцій та інвестиційну ефективність, рівень організації та особливості виробничих процесів.

Зовнішні фактори включають етап економічного розвитку країни, рівень загального фінансового стану держави, політичної стабільності, рівень інфляції та рівень реальних доходів населення в країні[5].

У сучасному бізнес-середовищі всі підприємства в Україні функціонують у постійно мінливому економічному середовищі. Однак на ділову активність впливає не лише негативний вплив зовнішніх чинників, а й неспроможність забезпечити фінансову стійкість підприємств на належному рівні.

Позитивний показник фінансової стійкості свідчить про те, що підприємство функціонує добре і може поступово нарощувати свій економічний потенціал у майбутньому. Натомість, слабка фінансова стійкість може призвести до банкрутства підприємства, нестачі коштів для розвитку виробництва та перевиробництва продукції. Тому фінансовий стан повинен бути пристосований до потреб ринку і потреб розвитку підприємства.

При цьому слід розуміти, що фінансова стійкість є одним із ключових елементів корпоративного фінансового менеджменту та необхідною умовою стабільного розвитку підприємств, тому належний її рівень є першочерговим пріоритетом в умовах глобалізації економіки [6]. Великий внесок у аналіз та оцінку з питань управління фінансовою стійкістю підприємства зробили такі

відомі зарубіжні вчені, як: І.О. Школьник, О.С. Філімоненков, І.І. Приймак, Г.О. Партін, К.В. Орехова, Л.М. Докієнко, О.Н. Вердьєва, Т.І. Ковальчук, А.В. Череп, Л.А. Курученко, Д.М. Городунська та ін[7].

Нижче ми розглянемо фактори, які можуть так чи інакше впливати на фінансову стійкість компаній. Серед науковців та дослідників немає однозначного погляду на їхній перелік, тому кількість факторів впливу визначена у науковій літературі є надзвичайно широкою. Деякі науковці розглядають такі фактори, як сильна ринкова позиція компанії, економічні зв'язки, налагоджені з партнерами, якісні матеріали та виробничі потужності, використання передових технологій тощо. На підставі аналізу економічної сутності фінансової стійкості підприємства були ідентифіковані та систематизовані фактори, що впливають на неї, представлені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Фактори формування фінансової стійкості підприємства [3]

Функціональна сфера управління	Зовнішні	Внутрішні
Сфера маркетингу та збуту	Рівень конкуренції на ринку Швидкість обороту готової продукції	Диверсифікація продукції Конкурентоздатність продукції
Сфера виробництва	Якість та вартість виробничих ресурсів	Моральне та фізичне зношування Обладнання
	Державна політика у сфері підтримки промислового виробництва	Кваліфікація, корпоративна культура Персоналу
Фінансова сфера	Різноманітність та доступність джерел фінансування	Рентабельність продукції
	Швидкість обороту дебіторської заборгованості	Платоспроможність підприємства
		Швидкість обороту дебіторської заборгованості

Як ми бачимо у даній таблиці подано, що на функціональну сферу маркетингу та збуту впливають такі зовнішні та внутрішні фактори як швидкість обороту готової продукції, конкурентоздатність продукції. До зовнішніх і внутрішніх факторів які впливають на сферу виробництва належать якість та вартість виробничих ресурсів рівень виробничих та комерційних витрат. І також зокрема на фінансову сферу впливають одні з основних а саме різноманітність та доступність джерел фінансування та платоспроможність підприємства. Методом забезпечення фінансової стійкості підприємства є остаточне виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності, а також у структурі активів та пасивів.

Для досягнення цілей необхідно виконати кілька завдань. По-перше, визначити рівень фінансової стійкості підприємства та виявити проблемні аспекти, що виникають при відхиленні від норм. Далі важливо проаналізувати причини цих відхилень та спрогнозувати можливий рівень фінансової стійкості. На основі цього аналізу потрібно розробити конкретні заходи, які сприятимуть збереженню та підвищенню фінансової стійкості, а також більш ефективному використанню фінансових ресурсів. Останнім етапом є покращення фінансового стану підприємства. При управлінні фінансовою стійкістю підприємства ключовою є оптимальна координація інтересів різних економічних учасників, таких як банківські установи, що є основними постачальниками фінансових ресурсів, та держави, яка здійснює вплив через різноманітні механізми, включаючи оподаткування, на фінансову стійкість. Умови зростання інтеграції в ринковому середовищі вимагають розробки концепції управління фінансовою стійкістю підприємства на основі наступних принципів:

1. Успішна діяльність підприємства має мультиплікативний ефект, що зміцнює фінансову позицію, змінює фінансові взаємовідносини та структуру джерел фінансування.

2. Система управління фінансовою стійкістю підприємства залежить від рівня розвитку інтеграційних чинників, таких як організаційні, інституційні та

інформаційні. Ці чинники визначають взаємодію підприємства з кредитно-банківським сектором, податковими органами, державними та муніципальними фінансами та іншими економічними учасниками.

3. Структура системи управління фінансовою стійкістю є динамічною та змінюється під впливом об'єктивних процесів, таких як необхідність інноваційного розвитку та пошук нових джерел фінансування. Система також сприяє соціальній інтеграції фінансових ресурсів через створення інституцій, організацій та інформаційних мереж.

4. Фінансова стійкість підприємства залежить від фінансового середовища, яке впливає на обсяг та структуру фінансових ресурсів, а також на взаємовідносини з іншими учасниками фінансових відносин. Недостатність фінансових ресурсів може погіршити фінансову стійкість, тоді як наявність достатнього обсягу допомагає зберегти стійке фінансове становище. Відкритість економічної системи дозволяє не лише реінвестувати власні кошти, але й залучати зовнішні фінансові потоки, що є важливим для сталого економічного зростання[3]. Прибуток також є одним з основних джерел фінансування розширення господарської діяльності, реконструкції та модернізації або заміни потужностей. При цьому для забезпечення та підтримки фінансової стійкості важливим є не лише рівень прибутку, а й співвідношення прибутку до вкладеного капіталу та витрат, тобто рентабельність господарської діяльності.

Слід зазначити, що в сучасних умовах господарювання, які характеризуються високим ступенем економічної невизначеності, підприємству неможливо досягти своїх стратегічних фінансових цілей і забезпечити довгострокову фінансову стійкість.

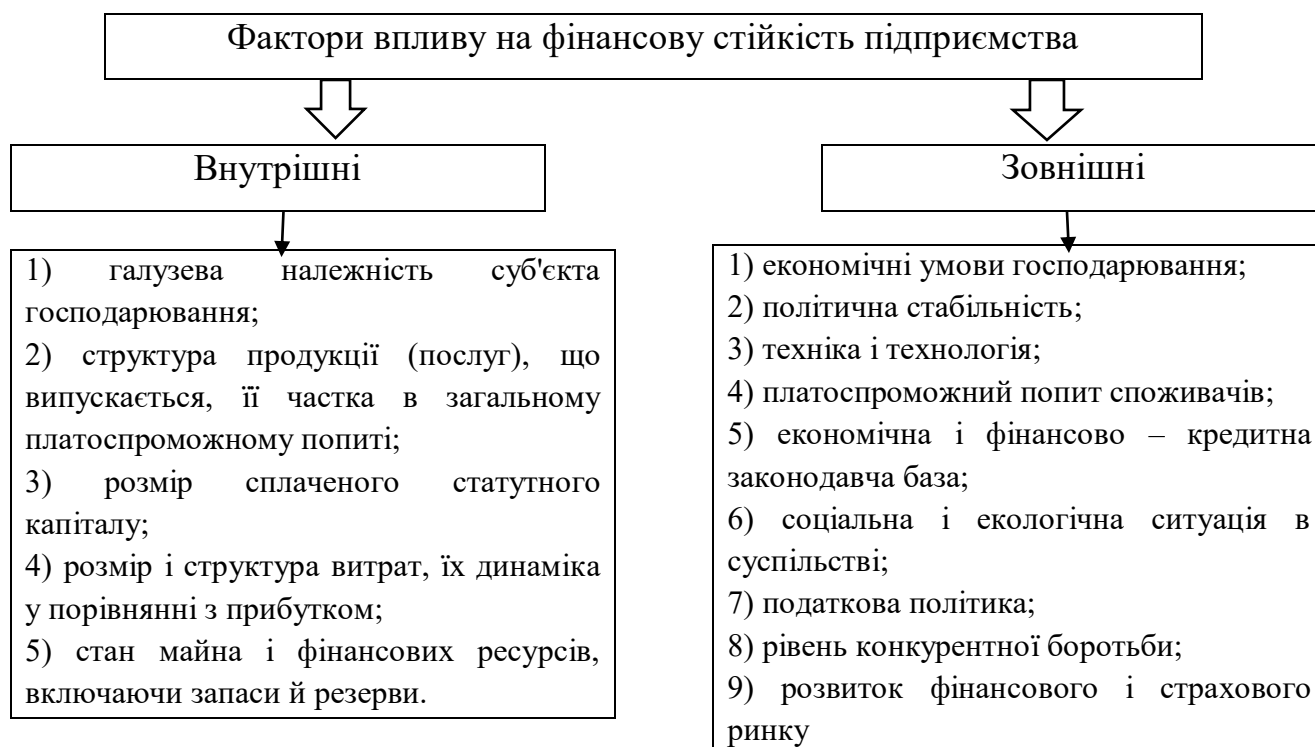
Основними передумовами формування фінансової стійкості, є процедури контролю; активне усунення перешкод, що виникають під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів; зосередженість на реалізації ключових цілей компанії; використання показників, які можуть реально оцінити фінансову стійкість компанії; врахування ймовірності реалізації ризиків; деталізація ризикових

фінансових рішень, що приймаються підприємством; розробка і використання якісних інструментів, інтеграція із загальними системами управління.

Варто зазначити, що фінансово стійкі підприємства рідше мають конфлікти з державою щодо сплати податків та відрахувань до бюджету і соціальних фондів, з працівниками щодо своєчасної виплати заробітної плати, з фінансовими установами щодо повернення кредитів та виконання всіх договірних зобов'язань.

Фінансово стійкі підприємства менше залежать від ринкових коливань і тому рідше стикаються з ризиком банкрутства. У нинішніх умовах фінансова стійкість українських компаній є нестабільною і залежить від зовнішніх факторів. Україна стикається з серйозними економічними та фінансовими труднощами через політичну нестабільність та корупцію. Слабкі інвестиції та високий рівень заборгованості також вплинули на фінансову стабільність підприємств. Однак деякі підприємства знайшли способи адаптуватися до нової ситуації і досягли успіху, особливо за рахунок збільшення експорту.

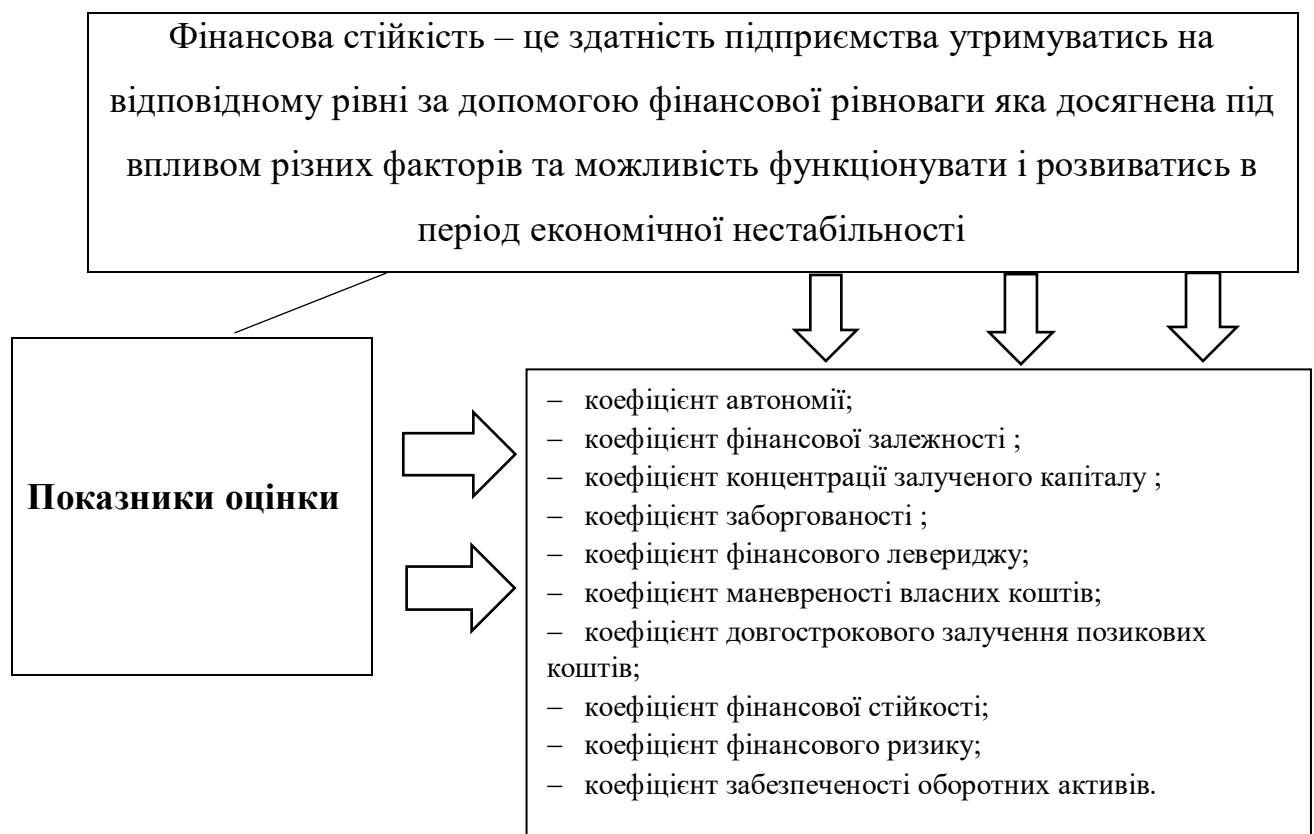
Беручи до уваги думки авторів та матеріали довідників можна виділити наступні визначальні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства (див. рис. 1.2)

Складено автором на основі[8].

Рис.1.2 Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства

Щодо визначення поняття фінансової стійкості то у кожного автора свій підхід. Нижче наведено узагальнення визначення даного поняття також показники оцінки фінансової стійкості та представлено у вигляді рисунку 1.3.

Примітка. Складено автором на основі [8]

Рис.1.3. Показники оцінки фінансової стійкості

Отже, питання фінансової стабільності є актуальним і важливим. Аналізуючи її, керівництво підприємства може приймати ефективні бізнес-рішення щодо стратегічного вибору для забезпечення фінансового розвитку компанії, стабілізації економічної ситуації та покращення результатів діяльності підприємства[3].

1.3. Методичні основи для визначення рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання

У сучасній нестабільній ринковій економіці зміцнення фінансового стану підприємств необхідне для стабілізації економіки та забезпечення стабільного розвитку суспільства. Одним з основних елементів цього процесу є аналіз фінансової стійкості. Сьогодні багато підприємств перебувають у кризовому стані, або в стані спаду через критичний стан і стагнацію світового економічного середовища. У цьому контексті важливою є розробка методики оцінки фінансової стійкості підприємств.

Під фінансовою стійкістю підприємства розуміємо стан його ресурсів, що включає фінансові ресурси підприємства, їх структуру та рівень функціонування забезпечують фінансову незалежність і дозволяють підприємству розвиватися на основі їх зростання. Фінансова незалежність і розвиток на основі зростання прибутку і власного капіталу з урахуванням прийнятного рівня ризику. Фінансова стійкість оцінюється за допомогою системи показників, які поділяються на основні групи:

- показники рівня використання основних засобів;
- показники стану оборотних активів та забезпеченості джерелами фінансування;
- показники фінансової незалежності;
- показники ліквідності;
- показники платоспроможності;
- показники прибутковості;
- показники ефективності використання активів.

При аналізі стану бізнесу розрізняють внутрішню стійкість, фінансову стійкість та загальну стійкість. Внутрішня стійкість є достатньо високою

Внутрішня стійкість означає, що функціонування бізнесу підтримується на достатньо високому рівні.

Фінансову стійкість можна розуміти як стан, в якому підприємство може вільно управляти своїми фінансовими ресурсами та ефективно використовувати їх для забезпечення поточних процесів. Це стан, в якому підприємство здатне ефективно використовувати свої кошти для забезпечення безперервного виробничо-торговельного процесу стан, в якому його кошти можуть бути ефективно використані для забезпечення безперервності виробництва і торгівлі. Відображає вільний грошовий потік підприємства, його здатність забезпечити безперервність виробничо-торговельної діяльності, витрати на розширення та оновлення.

Іншими словами, відображає постійне і стабільне перевищення доходів над витратами, вільний грошовий потік підприємства, його здатність забезпечувати безперервність виробничо-торговельних процесів, витрати на розширення і оновлення. Загальна стійкість відображає рух грошових потоків, які можуть бути забезпечені. Необхідними умовами загальної стійкості підприємства є здатність вільно розвиватися у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Основними елементами загально-організаційної стійкості є фінансова стійкість, яка проявляється під час усієї фінансово-господарської діяльності підприємства.

У табл.1.2, можемо розглянути Критерії ефективності оцінки фінансової стійкості підприємства [9].

Таблиця 1.2.

Критерії ефективності оцінки фінансової стійкості підприємства[9]

<i>Сфери діяльності</i>	<i>Критерії ефективності</i>
Виробництво продукції	Забезпеченість матеріальних оборотних активів джерелами формування
Реалізація продукції	Збільшення виручки від реалізації продукції та прибутку підприємства
Інвестування вільних коштів	Відповідальність названих джерел фінансування

	потребам у ресурсах
Фінансування	Оптимізація структури капіталу підприємства

Такі зарубіжні та вітчизняні вчені досліджували та представляли роботи стосовно теорій фінансової стійкості економічних систем Р. Адамс, Е. Альтман, О. Ареф'єв, Д. Бесант, В. Василенко, В. Гросул, Е. Дж. Долан, С. Єлецьких, В. Іванов, І. Кононова, Й. Шумпетер та багатьох інших[10]. Для того, щоб ефективно управління фінансовою стійкістю досягало необхідних результатів, необхідно органічно поєднати взаємний вплив різних ланок механізму управління фінансами. Тому на підприємствах має існувати механізм управління фінансовою стабільністю.

Керуючи фінансовою стабільністю свого бізнесу, важливо забезпечити розумне поєднання інтересів суб'єктів господарювання та банківської сфери, організації та країни, як основні постачальники фінансових ресурсів, провадження портфолію підходів для впливу на фінансову стабільність.

Потрібно розробити філософію управління фінансовою стабільністю бізнесу на підставі наступних нормативно-правових актів :

Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України.

Про затвердження Порядку подання фінансової звітності, що є передумовою для оцінки фінансової стійкості Постанова Кабінету Міністрів України.

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України.

Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України.

Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства,

фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: Наказ Міністерства економіки України.

Основні запитання, на які повинна бути дана відповідь при управлінні фінансовою стійкістю є наступні:

1. Корпоративна діяльність повинна досягати позитивних результатів. Мультиплікаційний ефект посиленого фінансового важеля змінює фінансову ситуацію, співвідношення та структуру джерел фінансування.

2. Від чого залежить система управління фінансовою стійкістю підприємства, рівень розвитку комплексних факторів таких як організація та система. Ці фактори впливають на відносини між компаніями.

Державний і муніципальний кредит, банківська та податкова сфери фінанси та інші економічні предмети. Структура системи менеджменту фінансова стійкість динамічна і змінюється під впливом об'єктивних факторів

Такі фактори, як потреба в інноваційному розвитку та пошук нових джерел та форми фінансування. Система також соціально інтегрує фінансові ресурси шляхом створення установ, організацій та засобів масової інформації.

5. Фінансова стійкість підприємства залежить від фінансового стану середовища, що впливає на склад і кількість фінансових ресурсів, і багатосторонні комерційні відносини з іншими суб'єктами фінансових відносин. Недостатні фінансові ресурси можуть призвести до погіршення фінансового стану корпоративна стійкість при наявності відповідних ресурсів допомагає забезпечити стабільне фінансове становище [11].

Оцінку фінансової стійкості підприємств висвітлено в багатьох роботах та дослідженнях таких зарубіжних вчених як, зокрема, М.Д. Білик, К.В. Ізмайлова, М.Я. Коробов, Г.О. Крамаренко, Л.Н. Лахтіонова, Н.А. Мамонтова, А.М. Поддєрьогін, В.М. Радіонова, О.М. Рудницька, Г.В. Савицька, О.С. Філімоненков, Ю.С. Цал-Цалко, А.Д. Шеремет, О.В. Ярш[12]. У методичних рекомендаціях і працях вчених не існує однозначного підходу до оцінки фінансової стійкості. Найбільш поширеним на практиці є використання коефіцієнтного аналізу для оцінки фінансового стану підприємства в цілому.

Проте, існують суперечності щодо того, які саме показники відображають фінансову стійкість і як їх слід розраховувати. Деякі дослідники також не розрізняють між показниками фінансової стійкості та платоспроможності, не враховуючи сутності та специфіки цих концепцій. Загалом, існують різні підходи до оцінки фінансової стійкості, які відрізняються методами виконання та отриманими результатами. Ці підходи різноманітно відображають фінансову стійкість і дозволяють врахувати її вплив на подальший розвиток підприємства. На рис. 1.4 можемо розглянути підходи до оцінки фінансової стійкості.

Коефіцієнтний аналіз та оцінка Абсолютних показників фінансової стійкості	Оцінка фінансової стійкості підприємства відповідно до забезпеченості запасами
Оцінка фінансової стійкості підприємства за рівнем безпеки господарської діяльності	Інтегральний аналіз фінансової стійкості

Рис.1. 4. Підходи до оцінки фінансової стійкості [13]

Методику оцінки фінансового стану та його сутність досліджували ряд таких вітчизняних вчених як, зокрема О.Я. Базилінської, М.Д. Білик, І.О. Бланка, К.В. Ізмайлової, В.В. Ковальова, М.Я. Коробова, Р.О. Костирко, Г.О. Крамаренко, Л.А. Лахтіонової, А.М. Поддєрьогіна, Г.В. Савицької[14]. Для аналізу та оцінки фінансової стійкості підприємства спочатку використовуються відносні показники, тобто фінансово-економічні коефіцієнти, які розраховуються через співвідношення абсолютних показників активів і пасивів у фінансовій звітності.

Ці суміжні показники поділяються на три групи:

1) Індикатори структури джерел формування капіталу представляють взаємозв'язок між частиною пасиву та проектами.

2) Показник стану оборотних активів – представлення співвідношення між складовими та статтями балансу;

3) Індикатор стану основного капіталу – описує взаємозв'язок між різними частинами та статтями активів у балансі.

Слід також відзначити зв'язок, який існує між фінансовою стійкістю та ліквідністю та платоспроможністю, а саме: остання є одним із найважливіших показників фінансової стійкості. В умовах ринку для будь-якої організації важливо забезпечити надійність своєї діяльності та ефективно використання власного капіталу. Іншими словами, кожна організація намагається досягти успіху та вижити на ринку. У цьому контексті, фінансова стійкість компанії власне і виступає основою її сильної позиції. Фінансова стійкість означає, що доходи постійно перевищують витрати, що призводить до стабільного притоку грошових коштів. Це гарантує поточну та довгострокову платоспроможність бізнесу.

У сучасних умовах діяльність підприємства постійно перебуває в центрі уваги економічних суб'єктів, зацікавлених у результатах його функціонування. Тому питання управління фінансовою стійкістю завжди є важливим і необхідним для підприємств. Перш за все, фінансова стійкість підприємства привертає увагу інвесторів та кредиторів. На основі цієї оцінки вони приймають рішення щодо обсягу коштів, які будуть вкладені у відповідне підприємство. Отже, якщо підприємство є достатньо "живим", тобто фінансово стійким, воно має більше шансів, ніж інші підприємства того ж профілю. Чим стійкішою є компанія, тим краще вона підготовлена до того, щоб впоратися з різними несприятливими факторами.

Не існує єдиного загальноприйнятого підходу до вимірювання фінансової стійкості та створення відповідних алгоритмів оцінки. Існує два основних підходи до оцінки фінансової стійкості. Перший підхід передбачає здійснення оцінки переважно на основі даних про джерела фінансування, тобто лише на основі даних пасиву балансу. Серед усіх показників, що характеризують

фінансову стійкість підприємства, показником фінансової стійкості є залишок або нестача джерел коштів для формування запасів і витрат.

Для характеристики джерел формування запасів і витрат використовуються різні показники:

- наявність власних оборотних коштів;
- наявність власних і довгострокових позикових коштів для формування запасів і витрат;
- загальна величина основних джерел формування запасів і витрат.

Таким чином, оцінка фінансової стійкості з точки зору співвідношення між активами і пасивами балансу здійснюється за допомогою декількох ключових фінансових показників. Другий – структурний підхід означає, що ефективність управління фінансовою стійкістю залежить від ситуації, а також від того, що компанія має дієву організаційну структуру управління з чітким розподілом завдань і повноважень між структурними підрозділами та несе відповідальність за рішення, прийняті цими підрозділами.

У світлі цього підходу були визначені наступні сфери відповідальності для процесів, які вважаються обов'язковими:

- стратегічна: забезпечення довгострокової фінансової стійкості шляхом створення передумов для зростання ринкової вартості;
- тактична: забезпечення середньострокової фінансової стійкості шляхом створення передумов для виявлення можливих причин втрати фінансової стійкості та розробки захисних заходів для відновлення фінансової стійкості;
- оперативна: забезпечення короткострокової фінансової стійкості шляхом реалізації захисних заходів для підтримки фінансової стійкості.

Також необхідно підкреслити основний принцип, що фінансові рішення у сфері управління фінансовою стійкістю повинні ґрунтуватися на системному підході. Структура капіталу за обсягами та джерелами фінансування є динамічною і змінюється в часі під впливом виникнення нових інвестиційних потреб економічних суб'єктів:

- збалансованість результатів (з точки зору розміщення та залучення фінансових ресурсів);

- мінливість основних факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства;

- інтеграція оцінки результатів впливу внутрішніх і зовнішніх факторів.

Таким чином, фінансова стійкість є комплексним поняттям, на яке впливають різні фінансово-економічні процеси. Сукупність положень та критеріїв управління фінансовою стійкістю підприємства передбачає наступне:

по-перше, комплексну оцінку фінансової стійкості організації, що передбачає взаємозв'язок і єдність набору ключових показників, що характеризують діяльність компанії;

по-друге, кількісні критерії для планування діяльності організації та прогнозування рівня стабільного фінансового розвитку з урахуванням отриманих результатів. У подальших дослідженнях розроблена методика має бути апробована та застосована на конкретній вибірці організацій [15].

Оцінка фінансової стійкості починається з аналізу структури фінансових ресурсів, в якому визначаються власні, залучені та позикові ресурси. При цьому проводиться не лише вертикальний аналіз, але також досліджуються основні тенденції їх зміни в динаміці. Отже, для забезпечення об'єктивної та високоякісної оцінки фінансової стійкості, ми радимо дотримуватися певної послідовності, яка окреслена у таблиці 1.3

Таблиця 1.3

Етапи оцінки фінансової стійкості підприємства [13]

Перелік етапів оцінки
1. Визначення мети й окреслення основних завдань проведення оцінки фінансової стійкості підприємства
2. Збір інформації та вибір методичних підходів до оцінки фінансової стійкості підприємства.
3. Опрацювання нормативно-правових документів.
4. Проведення аналізу структури фінансових ресурсів, коефіцієнтного аналізу та

розрахунок абсолютних показників фінансової стійкості.
5. Інтерпретація результатів та порівняння отриманих показників з нормативними значеннями
6. Визначення типу фінансової стійкості підприємства відповідно до забезпеченості запасами

(Продовж.табл.1.3)

7. Оцінка фінансової стійкості підприємства за рівнем безпеки господарської діяльності, визначення зони та запасу фінансової стійкості
8. Визначення впливу факторів на зміну основних показників фінансової стійкості
9. Виявлення резервів і розробка заходів щодо забезпечення фінансової стійкості

Неможливо здійснювати господарську діяльність без залучення кредитних ресурсів, що впливає на формування структури капіталу для розширення можливостей фінансування. Власний розвиток є вирішальним чинником формування фінансової стійкості підприємства. Важливим аспектом є оцінка рівня фінансової стійкості та визначення її меж. Таким чином, відсутність фінансової стабільності може призвести до банкрутства підприємства, зниження прибутковості та створити загрозу фінансовій безпеці суб'єкта господарювання. Високий рівень фінансової стійкості, що базується на забезпеченні постійної значної частки власного капіталу. З одного боку, потік капіталу знижує рівень фінансових ризиків і забезпечує платоспроможність, з іншого – обмежує можливості розвитку підприємства, розширення фінансування та підвищення ефективності. Зони фінансової стабільності - цей показник визначається як різниця між сумою операційного доходу та порогом прибутковості, що показує суму доходу, що перевищує рівень беззбитковості. Відповідно, чим нижчий поріг прибутку, тим стабільніші фінанси компанії, і навпаки. Запас фінансової стійкості визначається як відношення зони фінансової стійкості до суми операційного доходу, що показує відсоток прибутковості над рівнем операційної діяльності. Наступним етапом аналізу

фінансової стійкості є виявлення основних факторів, що впливають на ці показники, зміни яких є критичними для подальшої діяльності підприємства.

Зважаючи на зазначене вище, можемо стверджувати, що формування певного рівня фінансової стійкості на основі її комплексної оцінки може забезпечити постійне зростання прибутковості підприємства та забезпечити довіру, конкурентоспроможність та інвестиції в бізнес [13].

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ІНТЕЛКОМ»)

2.1 Характеристика фінансово-господарської діяльності ТОВ «Інтелком»

"Інтелком" - лідер виробництва дитячих пластмасових іграшок в Україні під торговою маркою "ТехноК", пропонуючи широкий асортимент від настільних ігор до дитячого транспорту.

Завдяки високотехнологічному обладнанню та новітнім технологіям, компанія дотримується найвищих стандартів якості, що забезпечує їй провідні позиції у сфері. Місія "Інтелком" полягає в тому, щоб реалізувати дитячу мрію про ідеальну іграшку. Заснована в 1995 році, компанія зазнала значного росту від маленької приватної фірми до відомого підприємства як в Україні, так і за кордоном.

Початковий успіх компанії був установлений завдяки випуску класичних кубиків з українською абеткою, що виявилися проривом на ринку іграшок. У той час ринок України переважно заповнювався імпортною продукцією низької якості. Ці перші вироби визначили головні цінності компанії: створення безпечних і якісних іграшок, які відповідають всім стандартам якості. За роки розвитку, підприємство перетворилося з маленької приватної фірми з невеликою кількістю працівників в сьогоденню велику компанію, відому як в Україні, так і за її межами.

На сьогоднішній день іграшки, вироблені компанією, принесли радість дітям з України, Канади, США, Грузії, Азербайджану, Румунії, Хорватії, Болгарії, Молдови, Чехії, Греції, Угорщини, Словаччини, Польщі, Литви, Латвії, Естонії, Німеччини та інших країн. Широкий асортимент включає в себе

різноманітність дитячих фантазійного світу. Особливу популярність серед батьків та дітей здобули розвиваючі іграшки та конструктори, автомобілі для прогулянок та гойдалки, настільні ігри та іграшковий посуд.

Статус юридичної особи Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) отримує від дня його державної реєстрації. Цей процес передбачає підготовку необхідних документів, таких як рішення засновників, статут, реєстраційні картки та довіреності на реєстрацію. Перед реєстрацією проводиться збори засновників, де приймаються ключові рішення щодо створення та реєстрації ТОВ, включаючи визначення назви, адреси, статутного капіталу та внесків кожного засновника. Також потрібно збирати інформацію про засновників та готувати необхідні копії паспортів та ідентифікаційних номерів.

У разі заснування ТОВ кількома особами, вони можуть укласти письмовий договір щодо умов створення та спільної діяльності. Однак цей договір не є установчим документом і не потрібно його подавати під час реєстрації. Рішення про створення ТОВ оформляється протоколом зборів засновників, який підписують всі засновники. Статут є основним документом, який містить відомості про вид діяльності, склад засновників, розмір статутного капіталу, порядок прийняття рішень та інші умови. Наприклад, найменування ТОВ повинне містити назву товариства та слова "товариство з обмеженою відповідальністю". Установчі документи повинні бути підписані усіма засновниками та включати важливі відомості про організацію.

Компанія ТОВ "ІНТЕЛКОМ" була зареєстрована у 2001 році з юридичною адресою Україна, Івано-Франківська обл., Івано-Франківський р-н, місто Івано-Франківськ, вул. Микитинецька, будинок 7А.. На чолі організації стоїть Окрепкий Володимир Ярославович, а статутний капітал складає 75 000 000,00 гривень. На даний момент статус компанії не зазначено.

Структура власності засновників Товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ) "Інтелком" поділяється на наступні частки:

1. Окрепкий Володимир Ярославович - 25 000 000 грн., що становить 33,33%.
2. Швець Віктор В'ячеславович - 25 000 000 грн., що становить 33,33%.
3. Славатинська Степанида Миколаївна - 25 000 000 грн., що становить 33,33%.

Усі внески до статутного капіталу зроблені в національній валюті та майновими активами, але статут передбачає можливість внесення статутного капіталу через цінні папери, нерухомість, права на землю та інші майнові права. Збільшення статутного капіталу допускається тільки після повного внесення вкладів усіма учасниками ТОВ.

При розширенні статутного капіталу за рахунок додаткових вкладів, номінальна вартість часток учасників може бути збільшена відповідно до їхнього внеску. Також учасники можуть збільшувати статутний капітал за рахунок нерозподіленого прибутку ТОВ без зміни співвідношення часток.

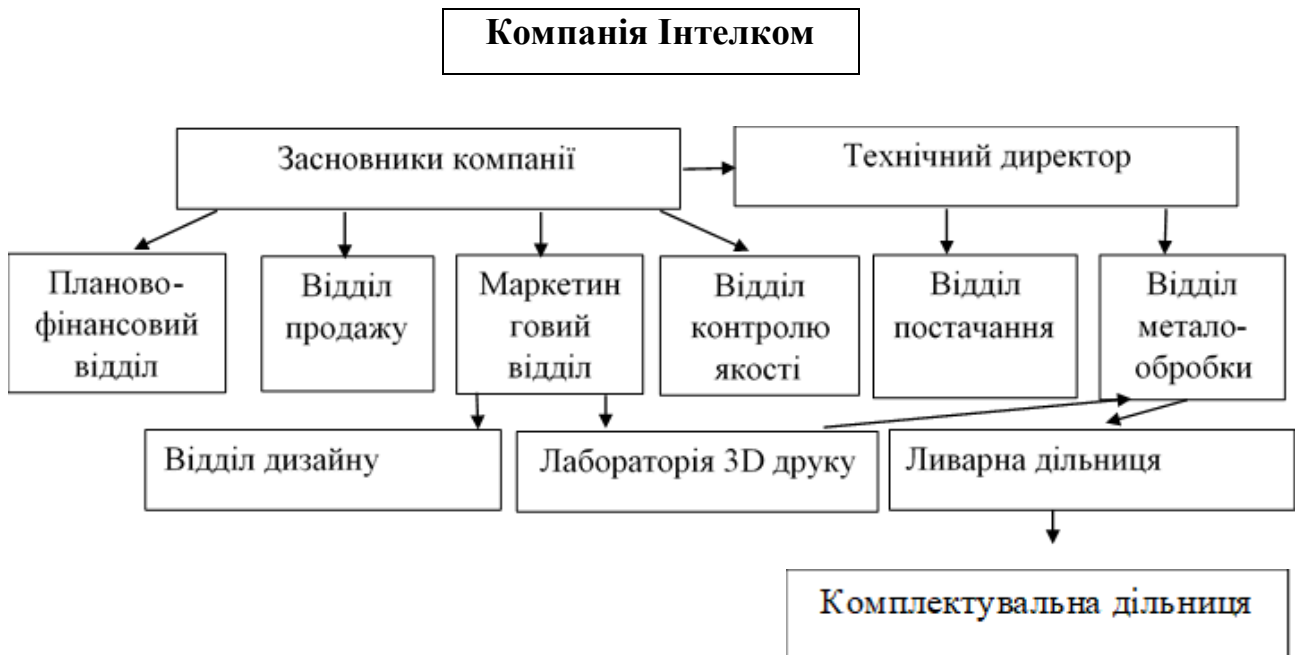
Учасники ТОВ можуть зменшувати статутний капітал, зберігаючи співвідношення між частками. Органи управління ТОВ включають загальні збори учасників і виконавчий орган. Збори призначаються або обираються в залежності від числа засновників. Учасниками можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, як з України, так і з-за її меж. У разі фізичних осіб, які не є резидентами України, необхідно отримати ідентифікаційний код. Учасники можуть реалізовувати свої права через загальні збори або через делегацію представництва.

Директор підприємства вирішує питання щодо діяльності ТОВ, за винятком питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів. Директор звітує перед загальними зборами та забезпечує виконання їхніх рішень.

У виробництві застосовуються найсучасніші технічні рішення. Так, наприклад, компанія першою в Україні почала застосовувати технологію IML (безпосередня інжекція малюнка на іграшку). Всі іграшки ТМ "ТехноК" сертифіковані в Україні, країнах Митного та Європейського Союзів.

Випробовування для Європи проводились в авторитетній організації TÜV і отримали високу оцінку безпеки. Компанія охопила всі ланки в процесі створення нових іграшок від ідеї, проектування до виробництва і доставки продукту до покупця.

Організаційна структура компанії виглядає наступним чином (рис.2.1.)

Примітка. Складено автором

Рис. 2.1. Організаційно-виробнича структура ТОВ «Інтелком»

Після проведення маркетингових досліджень ринку і прийняття рішення про випуск нової іграшки, команда дизайнерів використовує сучасні технології для створення дизайну та комп'ютерних моделей.

Потім вони друкують прототипи на 3D-принтері. Після цього моделі передаються до конструкторського відділу, де інженери з великим досвідом проектують прес-форми для лиття виробів та розробляють необхідну технічну документацію.

Наступним кроком є виготовлення деталей за допомогою фахівців з металообробки, які використовують сучасні оброблювальні центри. Лиття деталей відбувається на ливарних станках з використанням роботів-маніпуляторів. Після цього іграшки збираються, упаковуються і готові

продукти потрапляють у складські приміщення для подальшого пакування і зберігання. Наприкінці циклу виробництва іграшки тестуються в реальних умовах перед відправленням у магазини для кінцевих споживачів.

Перші зразки іграшок традиційно передаються у дитячий садок для отримання відгуків дітей та педагогів.[16]

Під поняттям організації заробітної плати розуміється правильне застосування основних положень законодавства про працю, спрямованих на встановлення розмірів оплати праці для різних категорій працівників і досягнення оптимальних співвідношень між номінальною та реальною заробітною платою. Один з ключових економічних показників з оплати праці - це Фонд оплати праці (ФОП), який широко використовується в господарській практиці, статистичній звітності і економічному аналізі. Для проведення аналізу оплати праці на підприємстві ми оглянули Звіти з праці за 2021 та 2022 роки (додатки А та Б) і зібрали відповідні дані в Таблицю 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз даних Звітів з праці за 2021 – 2022 рр.

	2021	2022	Приріст, абсол.	Темп приросту, %
Облікова кількість штатних працівників на кінець звітнього періоду,	303	338	35	11,55
у т.ч. жінок	151	176	25	16,56
Фонд оплати праці штатних працівників, всього тис. грн.	5462,9	6984,3	1521,4	27,85
Фонд основної заробітної плати, тис. грн.	4755,4	5571,2	815,8	17,16
Фонд додаткової заробітної плати, тис. грн.	707,5	1413,1	705,6	99,73
Надбавки та доплати до тарифних	401,6	411,2	9,6	2,39

ставок та посадових окладів, тис. грн.				
---	--	--	--	--

Примітка. Складено на основі даних фінансової звітності ТОВ «Інтелком»

Отже, як бачимо у ТОВ «Інтелком» працювало у 2021 році 303 особи, з них 151 жінка, у 2022 – 338 штатних працівників, з них 176 жінок. Загалом, темп приросту кількості працівників за аналізований період складає 11,55%, кількість жінок зросла на 16,56%. Як бачимо, фонд оплати праці штатних працівників ТОВ складає 5462,9 тис. грн. у 2021 році та 6984,3 тис. грн. – у 2022 році.

У тому числі фонд основної заробітної плати складав 4755,4 тис. грн в 2021 та відповідно 5571,5 тис. грн. – у 2022 році. Як бачимо, зростання склало 17,6% за період 2021 – 2022 роки. Сума додаткової заробітної плати становила відповідно 707,5 та 1413,1 тис. грн., що засвідчує зростання на 99,73%. Розміри надбавок та доплат до тарифних ставок та посадових окладів: 401,6 тис. грн. та 411,2 тис. грн., що на 2,39% більше порівняно з попереднім періодом.

Зростання додаткової заробітної плати на підприємстві протягом аналізованих років обумовлене з одного боку зростання мінімального розміру заробітної плати, активним впровадженням нових проектів та розширенням асортименту виробів, а також активною соціальною позицією бізнесу. Ми провели аналіз штатного розпису на ТОВ «Інтелком» за 2020 рік (додаток в) та бачимо, що цим розписом затверджено 210 штатних одиниць, а фонд заробітної плати на той момент склав 1 120 005 грн. Тобто у 2020 році середній розмір посадового окладу 5333,36 грн. Це без надбавок та компенсацій. У 2021 році розмір середньої заробітної плати з нарахуваннями та доплатами склав 18029,37 грн. на одного працюючого, у 2022 році – 20663,61 грн. Приріст зарплати за період склав 2634,23 грн., що у відсотковому співвідношенні склало 14,61%.

Оскільки асортимент виробів товариства дуже широкий (670 найменувань), то розрахувати приріст виробництва продукції можемо виходячи

з приросту одержаної виручки за 2020, 2021 та 2022 роки. Отже, у 2020 році виручка складала 224719 тис. грн., у 2021 – 309466 тис. грн., що на 37,71% більше порівняно з 2020 роком, а у 2022 році 287279 тис. грн., тобто на 7,17% менше порівняно з попереднім періодом. Через початок війни ринок продажу іграшок у роздрібних цінах скоротився вдвічі – до 395 млн. доларів і до поточного року не відновився.

2.2 Аналіз діяльності підприємства у 2020 – 2022 рр.

Основні засоби представляють собою матеріальні активи, які включають запаси корисних копалин, надані в користування ділянки надр, та інші ресурси, що використовуються в господарській діяльності та мають вартість, перевищуючу 20000 гривень. Ці активи поступово зношуються внаслідок фізичного або морального зносу і мають очікуваний строк корисного використання понад один рік або операційний цикл, якщо він триває довше за рік.

Основні засоби є необхідними для досягнення потреб підприємства, установи або організації через їх використання в процесі виробництва, постачання товарів або послуг, а також через можливість здавати їх в оренду іншим особам.

Ми провели аналіз стану основних засобів на підприємстві, виходячи із даних Звітів про майновий стан підприємства за 2021 та 2022 роки (таблиця 2.2.)

Таблиця 2.2

Стан основних засобів на ТОВ «Інтелком» у 2020 – 2022 роках, тис.

грн

	2020	2021	2022	Абсолютний приріст, грн	Темп приросту, %
Нематеріальні активи		112	112	112	

Незавершені капітальні інвестиції	11503	1840	212	-11291	-98,16
Основні засоби	71074	137849	124808	53734	75,60
Первісна вартість	159040	254243	266631	107591	67,65
Знос	87966	116394	141823	53857	61,22
Вартість необоротних активів	82577	139801	125132	42555	-91,73
Усього активів	296298	324257	335154	38856	13,11

Примітка. Складено на основі даних фінансової звітності ТОВ «Інтелком»

Отже, за даними Балансу (додаток В, Г) необоротні активи ТОВ «Інтелком» склалися із:

1. основних засобів вартістю 71074 тис. грн. у 2020 році, 124808 тис. грн – у 2022 році. Їх частка у структурі активів складає відповідно 86,1, 98,6 та 99,7% відповідно на кінець кожного з аналізованих років.

2. нематеріальних активів в розмірі 112 тис. грн. станом на кінець 2021 та 2022 року,

3. незавершених капітальних інвестицій, вартість яких протягом аналізованого періоду зменшувалася та становила 11503 тис. грн. станом на кінець 2020 року та 212 тис. грн – на кінець 2022 року.

Незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи – це капітальні інвестиції у будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання об'єктів необоротних матеріальних активів, введення яких в експлуатацію на дату балансу не відбулося, а також авансові платежі для фінансування будівництва.

Скорочення незавершених капітальних інвестицій має впливати на вартість основних засобів. Як бачимо, протягом аналізованих років їх первісна вартість постійно зростає: в 2020 році – 159040 тис. грн, у 2021 – 254243 тис. грн., а у воєнний 2022 рік – 266631 тис. грн. За період приріст склав 67,65% (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Аналіз показників майнового стану ТОВ «Інтелком» у 2021 – 2022

роках

Показник	Порядок розрахунку	2020	2021	2022
Коефіцієнт зносу	Сума зносу/Первісна вартість ОЗ	0,55	0,46	0,43

(Продовж.табл.2.3)

Частка основних засобів в активах підприємства	Первісна вартість ОЗ / Валюта балансу	0,54	0,78	0,80
Фондовіддача	Чистий дохід від реалізації/Сер сума ОЗ		0,74	0,55
Фондоозброєність	Сер. Сума ОЗ/Чис.прац.		344,76	388,55

Примітка. Складено на основі даних фінансової звітності ТОВ «Інтелком»

Якщо проаналізувати показник зносу основних засобів, то він дещо знижується. Так, значення коефіцієнта зносу склало у 2020 році 0,55, у 2021 році – 0,46, а в 2022 році 0,53. Як бачимо, ТОВ «Інтелком» – це фондомістке промислове виробництво, тому з одного боку сума нарахованого зносу основних засобів постійно зростає, а з іншого – їх первісна вартість також зростає. Станом на кінець 2020 року вона складала 159040 тис. грн, у 2021 – 254243 тис. грн, а в 2022 році – зросла до 266631 тис. грн., що склало 67,65% та засвідчує про систематичне оновлення складових необоротних активів товариства.

Частка основних засобів у складі активів підприємства також постійно зростає, що вважаємо пов'язане зі збільшенням асортименту виробів ТОВ «Інтелком» та введенням нових проектів, зокрема на кінець 2022 року даний показник склав 80%, порівняно із 54 %у 2020 році. Показник фондоозброєності,

зважаючи на це також зріс протягом аналізованого періоду та склав за підсумками 2021 року – 344,76 тис. грн. на одного працівника, а за 2022 рік – на одного працівника вже припадало 388,55 тис. грн основних засобів.

Фондовіддача навпаки дещо знижувалася. Так, у 2021 році на одиницю основних засобів в середньому припадало 0,74 тис. грн., а в 2022 році – 0,55 тис. грн., що обумовлене зниженням виручки від реалізації продукції через війну. Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Структура та склад оборотних активів підприємства повністю залежить від сфери його діяльності та є основою для визначення багатьох показників, що характеризують його фінансово-господарську діяльність: показників ліквідності, ділової активності та частково фінансової стійкості підприємства. Ми провели фінансовий аналіз оборотних активів ТОВ «Інтелком» у 2020 – 2022 роках. Дані такого аналізу занесли в таблицю 2.4

Таблиця 2.4

Вартість оборотних активів ТОВ «Інтелком»

	2020	2021	2022	Приріст, абсол.	Темп приросту, %
Виробничі запаси	87376	120816	118260	30884	35,35
Незавершене виробництво	55843	69891	78530	22687	40,63
Готова продукція	31533	50925	39495	7962	25,25
Товари			235	235	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	48293	42447	75476	27183	56,29
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими	6773	3012	4621	-2152	-31,77

авансами					
з бюджетом	224	13274	2264	2040	910,71
Інша поточна заборгованість	11	61	63	52	472,73
Гроші та їх еквіваленти	9568	1830	6394	-3174	-33,17

Примітка. Складено на основі даних фінансової звітності ТОВ «Інтелком»

Значну частку оборотних активів на підприємствах складають запаси – предмети праці, що призначені для обробки, переробки, використання у виробництві для господарських потреб, а також засоби праці, які підприємство включає до складу малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Вартість виробничих запасів протягом трьох аналізованих років мала різні тенденції. Так у 2021 році вона зросла порівняно із показником за 2020 рік та склала 120816 тис. грн., а в 2022 році дещо знизилася до 118260 тис. грн. Загалом за період відсоток зростання склав 35,35%, що в грошовому вимірі склало 22687 тис. грн.

До елементів оборотних активів ТОВ «Інтелком» також належать:

- незавершене виробництво – продукція часткової готовності, тобто. що не пройшла всіх операцій обробки (виготовлення), передбачених технологічним процесом;

- готова продукція – запаси виробів на складі, обробка яких закінчена та які пройшли випробування, приймання, укомплектовані згідно з умовами договорів із замовниками і відповідають технічним умовам і стандартам. Продукція, яка не відповідає наведеним вимогам (крім браку), та роботи, які не прийняті замовником, відображаються у складі незавершеного виробництва.

- товари - відображають вартість залишків товарів, які придбані підприємствами для подальшого продажу (без суми торгових націнок).

Вартість незавершеного виробництва у 2020 році склала 55843 тис. грн., а до кінця 2022 року 78530 тис. грн., що на 22687 тис. грн. та відповідно на 40,63% більше порівняно з початковим аналізованим періодом.

До складу незавершеного виробництва входять сировину та матеріали, не закінчені обробкою в процесі виробництва, а також напівфабрикати власного виробництва, призначені для подальшої обробки. Сюди відносять також вартість закінченої виготовленням, але не повністю укомплектованої або не прийнятої замовником продукції, не закінчених та не прийнятих замовником робіт та послуг товарного характеру. На ТОВ «Інтелком» вартість незавершеного виробництва за аналізований період зросла, оскільки на підприємстві роблять заготовки для виробництва продукції.

Вартість товарів, що являють собою товари, придбані для наступного перепродажу, у 2022 роках склала 235 тис. грн. У 2020 – 2021 роках за даною статтею балансу не було відображено нічого.

Друга частина оборотних активів – це фонди обігу, до яких належить дебіторська заборгованість та грошові кошти.

На ТОВ «Інтелком» дебіторська заборгованість була відображена за статтями:

– дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги – 48293 тис. грн. у 2020 році, 75476 тис. грн – у 2022 (+56,29%).

– дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами – протягом періоду 2020 – 2022 роки, вона знизилася на 31,77% та склала 4624 тис. грн.

– дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом – у 2022 році – 2264 тис. грн. (приріст більш, ніж у 9 разів за період 2020 – 2022);

– інша поточна заборгованість – від 11 тис. грн у 2020 році до 63 тис. грн. – у 2022 році.

Як бачимо, фактично усі види дебіторської заборгованості, яка залежить від зовнішніх контрагентів, протягом аналізованого періоду зростали, що свідчить про необхідність прийняття рішень щодо пришвидшення періоду інкасації дебіторської заборгованості.

Натомість залишок грошових коштів на рахунках підприємства знижувався від 9568 тис. грн. у 2020 році до 6394 тис. грн. у 2022. Це дещо

зменшує рівень абсолютної ліквідності підприємства, проте не є негативною тенденцією, оскільки як бачимо у Звіті про фінансові результати за відповідні періоди підприємство працювало прибутково.

Витрати є сукупністю ресурсів, переданих у грошовій формі підприємством, пов'язаних з виробництвом продукції, наданням послуг, виконанням робіт та їх подальшою реалізацією. Основну частину витрат складають виплати на користь власників різних ресурсів, що були залучені до виробництва (матеріальних, трудових, фінансових).

Діяльність підприємства неможлива без відповідних витрат, оскільки вони є необхідними для здійснення різних операцій та забезпечення функціонування підприємства в цілому.

До основних витрат ТОВ «Інтелком», поданих у Звітах про фінансові результати за 2021 – 2022 рр. (додатки Д, Е) відносять наступні, показані в таблиці 2.5

Таблиця 2.5

Суми витрат на ТОВ «Інтелком» у 2020 – 2022 році

	2020	2021	2022	Приріст, абсол.	Темп приросту, %
Адміністративні витрати	7491	6418	5921	-1570	-20,96
Витрати на збут	12228	12938	12308	80	0,65
Інші операційні витрати	300	547	766	466	155,33
Фінансові витрати	2630	2360	3087	4,57	17,38
Елементи операційних витрати					
Матеріальні витрати	171069	241247	220004	48935	28,61
Витрати на оплату праці	12417	24311	17756	5339	43,00
Відрахування на соціальні заходи	2824	5359	4033	1209	42,81
Амортизація	18915	28921	31414	12499	66,08

Інші операційні витрати	14045	18832	21106	7061	50,27
Разом	219270	318670	294313	75043	34,22

Примітка. Складено на основі даних фінансової звітності ТОВ «Інтелком»

З вище наведених даних (табл. 2.5) випливає, що у 2022 році всі витрати підприємства, окрім адміністративних витрат збільшились. Найбільше зазнали змін витрати на оплату праці і відрахування на соціальні заходи. Це пов'язано з тим, що на підприємстві збільшилась кількість працівників, що зумовило зростання витрат на оплату праці. Ще одним чинником такого зростання було підвищення розмірів мінімальної заробітної плати.

Збільшення витрат також пов'язане зі зростанням асортименту виробів та товарів ТОВ «Інтелком». Як бачимо, сума матеріальних витрат протягом аналізованого періоду зросла від 171069 тис. грн. до 220004 тис. грн, що в абсолютному значенні склало 48935 тис. грн., у відсотковому – 28,61%.

Собівартість продукції – це грошовий вираз частини витрат, що спрямовані безпосередньо на виробництво та реалізації продукції, робіт, послуг. Протягом аналізованих років собівартість продукції постійно збільшувалася через зростання обсягів її продажу: у 2020 році – 169132 тис. грн., у 2021 – 238959 тис. грн., а в 2022 році – 227111 тис. грн., що на 34,28% перевищує початково аналізовану нами собівартість. Підприємство обчислює такі види собівартості продукції як собівартість товарної продукції, собівартість валової продукції, собівартість реалізованої продукції. По валовій продукції обчислюється виробнича собівартість, по товарній і реалізованій – повна. Доходи підприємства - це фінансові потоки, які виникають внаслідок виробництва та продажу товарів і послуг, і забезпечують обіг основних та оборотних коштів.

Ми провели аналіз формування доходів ТОВ «Інтелком» у 2020 – 2022 роках, дані такого аналізу занесли в таблицю 2.6

Таблиця 2.6

Аналіз доходів ТОВ «Інтелком» у 2020 – 2022 роках

	2020	2021	2022	Приріст, абсол.	Темп приросту, %
Валовий прибуток	55587	70507	60168	4581	8,24
Інші операційні доходи	52	14	228	176	338,46
Інші фінансові доходи	283	128	5	-278	-98,23
Інші доходи	2866	1668	11464	8598	300,00

Примітка. Складено на основі даних фінансової звітності ТОВ «Інтелком»

За даними таблиці 10.1. за результатами Звіту про фінансові результати ТОВ «Інтелком» у 2020 – 2022 роках:

- сума валового прибутку зросла від 55587 тис. грн. до 60168 тис. грн. (на 4581 тис. грн., 8,24%);
- сума інших операційних доходів – збільшилася від 52 тис. грн. до 228 тис. грн. (338,46%);
- фінансові доходи, що відображають дохід від участі в капіталі інших підприємств знизилися на 98,23%;
- сума інших доходів від операцій, що не пов'язані з основною діяльністю ТОВ «Інтелком» протягом аналізованого періоду зросла втричі.

Виручка від реалізації продукції відіграє важливу роль у відтворювальному процесі матеріального виробництва як одна з ланок нового кругообігу коштів підприємства.

У 2020 році сума чистого доходу (виручки) від реалізації продукції ТОВ «Інтелком» склала 224719 тис. грн, у 2021 – 309466 тис. грн., а в році початку війни 2022 – 287279 тис. грн.

Основними формами впливу на розмір виручки від реалізації продукції є:

- кількість, асортимент та якість продукції;
- рівень реалізаційних цін.

Прямий вплив на розмір виручки справляє й рівень відпускних цін. У свою чергу, на рівень цін впливають якість і споживчі властивості, строки реалізації продукції, попит і пропонування на ринку. У відповідності до дослідження ринку, продукція ТОВ «Інтелком» перебуває у доступній ціновій категорії для продукції такої якості, оскільки підприємство максимально здешевило логістичні витрати на постачання литих заготовок для її виробництва. Тому підприємство формує свій дохід завдяки збільшенню продажів.

2.3. Оцінка рівня фінансової стійкості ТОВ «Інтелеком» на основі системи фінансових коефіцієнтів

Фінансовий результат є приростом або зменшенням вартості власного капіталу підприємства, що виникає внаслідок його комерційної діяльності протягом певного звітного періоду. Основним показником фінансового результату є прибуток, який свідчить про зростання фінансових ресурсів та успішність діяльності підприємства.

Водночас збиток підприємства вказує на зменшення фінансових ресурсів, і якщо втрати стають систематичними, це може призвести до витрати всіх фінансових ресурсів та банкрутства підприємства.

Визначення фінансового результату включає обчислення чистого прибутку або збитку протягом звітного періоду. Чистий прибуток формується на основі усіх видів звичайної та надзвичайної діяльності протягом року і включає такі складові як чистий дохід від реалізації продукції, валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, фінансовий результат до оподаткування та сам чистий прибуток.

За останні два роки діяльності ТОВ «Інтелком», фінансовий результат формувався у вигляді прибутку. Для більш детальної оцінки проведемо аналіз

змін прибутку підприємства (табл.2.7). Значення показників взяті із звіту про фінансові результати (Форми №2) за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.7

Фінансові результати ТОВ «Інтелком» у 2020 -2022 роках

	2020	2021	2022	Приріст, абсол.	Темп приросту, %
Чистий дохід від реалізації продукції	224719	309466	287279	62560	27,84
Валовий прибуток	55587	70507	60168	4581	8,24
Фінансовий результат від операційної діяльності	35620	50618	41461	5841	16,40

(Продовж.табл.2.7)

Фінансовий результат до оподаткування	34499	47479	44130	9631	27,92
Чистий фінансовий результат (прибуток)	28268	38925	36126	7858	27,80

Примітка. Складено на основі даних фінансової звітності ТОВ «Інтелком»

Отже, як бачимо, за результатами аналізованого періоду, підприємство працювало прибутково. Деякі знизилася показники прибутковості та відповідно результативності діяльності у 2022 році, проте загалом за період бачимо зростання за усіма складовими прибутку:

– чистий дохід від реалізації продукції зріс на 27,84% від 2020 до 2022 року включно та на кінець року склав 287279 тис. грн.;

– значення валового прибутку у 2020 році становило 55587 тис. грн., у 2021 році – 70507 тис. грн., а в 2022 році 60168 (+8,24% за період);

– сума фінансового результату від операційної діяльності склала 44130 тис. грн. на кінець 2022 року, що було на 16,40% більше показника 2020 року;

– фінансовий результат до оподаткування також зріс від 34499 тис. грн. до 44130 тис. грн., тобто +9631 тис. грн. та відповідно +27,92%;

– чистий фінансовий результат становив у 2020 році 28268 тис. грн., у 2021 – 38925 тис. грн. та 36126 тис. грн. за підсумком 2022 року, що на 27,80% перевищувало початково аналізований показник.

Основна система оподаткування, яка визначена Податковим Кодексом України (ПКУ), включає в себе загальну систему оподаткування. При реєстрації в податковому органі, підприємство або підприємець автоматично вважаються платниками податків за загальною системою оподаткування. Однак зразу після реєстрації можна подати заяву для переходу на спрощену систему оподаткування.

Перебуваючи на загальній системі оподаткування ТОВ «Інтелком» сплачує такі види податків: головним обов'язковим платежем є податок на прибуток (розділ III ПКУ), який розраховується так: $(\text{дохід} - \text{витрати}) * 18\%$.

Також оплачуються:

1. податок на дивіденди (розділ IV ПКУ) в розмірі 5%;
2. ПДВ (розділ V ПКУ) в розмірі 20% (обов'язковий при доході понад 1 млн. грн. За останній рік; за власним бажанням – тут часто залежить від контрагентів, з якими співпрацює підприємство);
3. нарахування на зарплату (ЄСВ);
4. інші збори та податки, передбачені при певних видах діяльності.

Також при виплаті заробітної плати свої працівникам підприємство зобов'язане нарахувати, утримати і сплатити податок на доходи фізичних осіб (18%) та військовий збір (1,5%).

Ми можемо провести аналіз лише деяких аспектів оподаткування, інформація про які відображена у фінансовій звітності підприємства.

У Звіті про рух грошових коштів (прямим методом) за 2021 та 2022 роки (додатки Ж,3) подано суми грошових потоків за 2020 – 2022 роки.

Таблиця 2.8

Витратні грошові потоки ТОВ «Інтелком» щодо сплати податків та зборів

	2020	2021	2022
Соціальні заходи	2722	5240	4083
Податок на прибуток	5157	8804	7932
Витрати на сплату інших податків та зборів	2816	4804	4252

Примітка. Складено на основі даних фінансової звітності ТОВ «Інтелком»

Зокрема, згідно даних Звіту про фінансові результати протягом 2020 – 2022 років, ТОВ «Інтелком» сплатило податок на прибуток у наступних розмірах:

у 2020 році – 6231 тис. грн.;

у 2021 році – 8554 тис. грн.;

у 2022 році – 8004 тис. грн.

Ці цифри повністю відповідають тенденціям зміни суми фінансового результату до оподаткування за аналізовані періоди.

Також, зважаючи на те, що підприємство виступає податковим агентом при сплаті ЄСВ, ПДФО та військового збору. Базою оподаткування даними податками та зборами є заробітна плата працівників ТОВ, то можемо розрахувати орієнтовну суму ЄСВ.

ЄСВ 2021 рік = $5462,9 * 0,22 = 1201,84$ тис. грн.

ЄСВ 2022 рік = $6984,3 * 0,22 = 1536,55$ тис. грн.

На жаль, ми не володіємо інформацією, скільки працівників з інвалідністю працює у ТОВ «Інтелком», бо ставка ЄСВ на їх зарплату складатиме 8,41%, а не загальна 22%, тому розрахунок може бути не зовсім коректним. Проте суми ЄСВ нараховуються на зарплату та відносяться на витрати підприємства.

Також не знаємо, чи мають працівники підприємства право на податкові соціальні пільги, що зменшують базу оподаткування ПДФО. Але якщо припустити, що жоден із працівників не має права на ПСП, то сума утримання із заробітної плати

ПДФО: у 2021 році= $5462,9 * 0,18 = 983,32$ тис. грн.

у 2022 році = $6984,3 * 0,18 = 1257,17$ тис. грн.

Військовий збір: у 2021 році= $5462,9 * 0,015 = 84,94$ тис. грн.

у 2022 році= $6984,3 * 0,015 = 104,76$ тис. грн.

Стосовно ПДВ, продукція підприємства обкладається ПДВ за ставкою 20%, проте ми не можемо його розрахувати, оскільки не володіємо інформацією про суму податкового кредиту, одержаного при закупівлі запасів для виготовлення продукції.

У ході виробничої діяльності підприємство постійно здійснює закупівлю сировини, матеріалів, палива, товарів та інших ресурсів, а також постійно реалізує готову продукцію або придбані товари. Ці процеси супроводжуються грошовими розрахунками, які є одним з найбільш поширених явищ у господарському житті будь-якого підприємства.

Отже, розрахунки представляють собою відносини, що виникають між підприємствами і організаціями у процесі реалізації, розподілу та перерозподілу суспільного продукту на основі здійснення статутної діяльності. Розрахунки ґрунтуються на переміщенні товарів відповідно до укладених договорів. Господарські угоди укладаються безпосередньо підприємствами, а розрахунки за продукцію, що відпускається за цими угодами, здійснюються, як правило, через банк.

ТОВ «Інтелком» як основний спосіб платежу використовує перерахування грошових коштів з поточного рахунку за товари, послуги та роботи. Підприємство здійснює розрахунки з постачальниками в безготівковій формі.

Здатність ТОВ "Інтелком" вчасно та повністю виконувати грошові зобов'язання залежить від його фінансового стану і відповідності розрахункової та платіжної дисципліни. Розрахункова дисципліна передбачає, що суб'єкти господарювання дотримуються встановлених правил проведення розрахунків. Платіжна дисципліна полягає в тому, що підприємства виконують свої платежі за зобов'язаннями в повному обсязі і у визначені строки. У підприємстві

дотримуються всі правила розрахунково-платіжної дисципліни, оскільки порушення цих правил може призвести до застосування санкцій.

Фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, що виникає в результаті взаємодії всіх елементів фінансової системи підприємства. Він визначається різноманітними факторами виробництва та господарювання і характеризується за допомогою різних показників, які відображають наявність, розподіл і використання фінансових ресурсів. Фінансовий стан підприємства визначається результатами його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності.

Проведемо оцінку ліквідності і платоспроможності ТОВ «Інтелком», для цього розрахуємо:

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності, рекомендовані межі показника 0,2-0,35.

$$K_{\text{абс. лік.}} = (p.1160\text{ф.}\text{№}1 + p.1165\text{ф.}\text{№}1) / p.1695\text{ф.}\text{№}1.$$

$$K_{\text{абс. лік.}} 2020 = 9568 / 38894 = 0,24$$

$$K_{\text{абс. лік.}} 2021 = 1830 / 78841 = 0,02$$

$$K_{\text{абс. лік.}} 2022 = 6394 / 58056 = 0,11$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності. Рекомендовані межі показника 0,8-0,9.

$K_{\text{шв. лік.}} = (\text{Сума оборотних активів} - \text{Сума запасів}) / \text{Поточні зобов'язання}.$

$$K_{\text{шв. лік.}} 2020 \text{ р.} = (236298 - 87376) / 38894 = 3,82$$

$$K_{\text{шв. лік.}} 2021 \text{ р.} = (324257 - 120816) / 78841 = 2,58$$

$$K_{\text{шв. лікв.}} 2022 \text{ р.} = (335154 - 118260) / 58056 = 3,74$$

Як бачимо, значення показників ліквідності більше норми, вважаємо це обумовлено наявністю значної суми запасів, незавершеного виробництва і товарів у складі оборотних активів.

Коефіцієнт поточної ліквідності. Рекомендоване значення показника більше 1.

$$K_{\text{пот. лік}} = \text{Оборотні активи} / \text{Поточні зобов'язання}.$$

$$K_{\text{пот. лік}} 2020 \text{ р.} = 236298 / 38894 = 6,08$$

$$K \text{ пот. лік } 2021 \text{ р.} = 324257 / 78841 = 4,11$$

$$K \text{ пот. лікв. } 2022 \text{ р.} = 335154 / 58056 = 5,77$$

Знову ж таки, через велику суму оборотних активів, підприємство є достатньо ліквідним у поточному періоді (до 1 року) та зможе швидко мобілізувати активи для погашення свої зобов'язань.

Другий напрям це оцінка фінансової стійкості.

Визначимо власний оборотний капітал.

$$\text{Власн. об. кап.} = \text{р.1195ф.№1} + \text{р.1200ф.№1} - \text{р.1695ф.№1} - \text{р.1700ф.№1.}$$

$$\text{Власн. об. кап. } 2020 = 236298 - 38894 = 197404$$

$$\text{Власн. об. кап. } 2021 = 324257 - 78841 = 245416$$

$$\text{Власн. об. кап. } 2022 = 335154 - 58056 = 277098$$

Сума власного оборотного капіталу – це сума оборотний активів, сформованих виключно за рахунок власного капіталу. Фактично – це показник, на який можуть розраховувати менеджери підприємства для забезпечення ого поточної діяльності у поточному періоді.

Коефіцієнт фінансової незалежності = Власний капітал / Сума пасивів.

Значення коефіцієнта не повинно бути меншим 0,5, і при проведенні розрахунків, ми бачимо, що ТОВ «Інтелком» дотримується нормативного значення даного показника в усіх аналізованих періодах, тобто є достатньо незалежним від зовнішніх джерел фінансування.

$$K \text{ ф.н. } 2020 = 197404 / 236298 = 0,84$$

$$K \text{ ф.н. } 2021 = 245416 / 324257 = 0,76$$

$$K \text{ ф.н. } 2022 = 277098 / 335154 = 0,83$$

Коефіцієнт фінансової залежності.

Коефіцієнт фінансового ризику.

$$K \text{ ф. р.} = (\text{р.1595ф.№1} + \text{р.1695ф.№1} + \text{р.1700ф.№1}) / \text{р.1495ф.№1.}$$

Оптимальне значення даного коефіцієнта не повинно перевищувати 0,5.

Критичне значення – 1.

$$K \text{ ф. р. } 2020 = 38894 / 197404 = 0,197$$

$$K \text{ ф. р. } 2021 = 78841 / 324257 = 0,24$$

$$K \text{ ф. р. } 2022 = 58056 / 335154 = 0,17$$

Оскільки значення показника фінансового ризику, пов'язаного із високою часткою позикового капіталу у складі капіталу підприємства, є нижчим нормативного, то можемо зробити висновок, що підприємство має низький рівень фінансових ризиків, а також достатній рівень фінансової стійкості завдяки оптимальній структурі капіталу.

Коефіцієнт маневрування власного капіталу.

$$K \text{ м.в.к.} = \text{Власні оборотні (обігові) кошти} / \text{Власний капітал.}$$

Нормативним вважається значення 0,1 і вище.

$$K \text{ м.в.к. } 2020 \text{ р.} = 197404 / 197404 = 1$$

$$K \text{ м.в.к. } 2021 \text{ р.} = 245416 / 245416 = 1$$

$$K \text{ м.в.к. } 2020 \text{ р.} = 277098 / 277098 = 1$$

Значення маневрування капіталу свідчить про те, що у підприємства відсутні довгострокові зобов'язання, тобто інвестування коштів в основні засоби здійснюється за рахунок власного капіталу, а обігові активи поповнюються за рахунок поточних зобов'язань, що є більш гнучким джерелом капіталу порівняно із довгостроковими. За результатами проведеного нами аналізу, ми можемо стверджувати, що ТОВ «Інтелком» працює ефективно, та впевнено долає сучасні виклики ринку. Якщо говорити про рекомендації щодо покращення фінансово-господарської діяльності, то підприємству слід дотримуватися обраного курсу на зростання частки ринку та виходу на зовнішні ринки.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЛАТИЛЬНОСТІ РИНКУ

3.1. Діяльність виробничих підприємств в сучасний період: проблеми та перспективи

Сучасний розвиток економіки країни показує, що вітчизняні виробничі підприємства працюють в складних умовах, які впливають на управлінські процеси. Це вимагає розробки нових підходів і рішень для досягнення виробничих цілей. Підходити до кожного об'єкта управління всередині підприємства потрібно уважно. Забезпечення успіху виробничих підприємств вимагає ефективного використання всіх ресурсів, особливо активів.

Це допомагає зменшити ризики, збільшити оборотність ресурсів і зменшити потребу в зовнішніх фінансових ресурсах. Ефективне управління активами неможливе без відповідного управлінського процесу, що робить це дослідження актуальним. Практика показує, що виробничі підприємства завжди

мають або надлишок, або дефіцит активів через нестабільність зовнішнього середовища і невідповідність потребам ринку. На сучасному етапі спостерігається важкий стан підприємництва в Україні, у зв'язку з обмеженням фінансових ресурсів та джерел. Щоб оминати кризи та важких наслідків необхідно прийняти такі міри, як загальна організація роботи сектору, заміна механізмів, пристосування до сучасних умов та пошук інноваційних шляхів вирішення питань стосовно побудови бізнес-планів. Цим питанням наразі займається багато вчених, вони досліджують та присвячують цьому свої роботи, незважаючи на новизну даної проблеми. Причиною того є необхідність у змінах шляхів пристосування бізнесів до сьогоднішніх подій[17].

У сучасних умовах господарювання підприємства несуть відповідальність перед різними сторонами, включаючи фінансово-кредитну систему, постачальників, працівників та результати своєї діяльності. Фінансовий стан підприємства може бути різним: стійким, передкризовим і кризовим.

Стабільність фінансів залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансової діяльності. Успішне виконання виробничих та фінансових планів сприяє стабільності, а невиконання може призвести до погіршення фінансового стану.

Здатність підприємства ефективно управляти своїми фінансами, забезпечувати платіжну дисципліну та досягати раціональної структури капіталу є ключовими для його розвитку. Щоб підтримувати стійкий фінансовий стан, необхідно вживати наступні заходи:

- постійно відстежувати зовнішні і внутрішні фактори, що впливають на підприємство;
- розробляти стратегії для зменшення зовнішньої вразливості підприємства; розробляти плани для реагування на проблемні ситуації та попередні заходи для їх уникнення;
- вживати дієві заходи у разі кризових ситуацій та приймати ризиковані рішення для збереження стабільності;

– координувати дії всіх учасників та контролювати виконання запланованих заходів і їх результати.

Основним етапом у поліпшенні фінансового стану є пошук оптимального співвідношення власного та позикового капіталу для мінімізації фінансових ризиків та максимізації рентабельності.

Мобілізація внутрішніх резервів підприємства є ключовим заходом для поліпшення фінансового стану, який включає явні та приховані резерви. Пошук таких резервів проводиться шляхом аналізу всіх аспектів діяльності підприємства. Додатково, для покращення фінансового стану можливе збільшення вхідних грошових потоків шляхом збільшення виручки від реалізації, продажу частини основних фондів або рефінансування дебіторської заборгованості.

Фінансовий стан підприємства відображає всі аспекти його фінансових ресурсів, включаючи їх наявність, розподіл і використання. Оцінка цього стану є ключовим етапом для успішного управління підприємством і оптимального використання його ресурсів [18].

Вже тривалий період часу український бізнес працює в умовах війни. Незважаючи на труднощі він не тільки витримав а й далі активно розвивається у цей складний час. Масштабні підприємства та невеликі компанії швидко адаптуються до сучасних обставин. Проаналізувавши роботи виробництв, підприємств та інших галузей можна дійти висновку що вони й надалі розвивають та підтримують свою роботу, планують вихід на нові ринки та інвестують в новітні технології.

Інвестиції під час війни були тим, що найбільше потребувало майже половина українських підприємств для розвитку.

Інвестиції в МСП відбуваються на різних рівнях. Існує низка схем державних грантів, які надають певне фінансування за певних умов для відкриття або підтримки існуючого бізнесу. Приватні особи також можуть інвестувати, купуючи приватні ветеранські облігації.

Одним із найефективніших способів стало фінансування бізнесу за рахунок грантів. Поки що іноземні інвестори обережно інвестують в українські компанії, але вони мають масштабні плани на майбутнє та визнають величезний інвестиційний потенціал країни. Європейська бізнес асоціація (ЕВА) та асоціація Global Business Ukraine (GB4U) спільно з українськими інвестиційними компаніями створили інвестиційну карту країни для компаній, які планують майбутні інвестиції в Україну. Аналітики зазначають, що пошук робочих партнерів в Україні вже є важливим питанням [19].

Для українських МСП питання фінансової підтримки підприємницької діяльності не є новим. У структурі ресурсів, що забезпечує фінансову стабільність підприємницького сектору, традиційно основний акцент займають власні кошти, однак через брак власних ресурсів реалізація інвестиційних проектів була обмежена. Найширший у світовій практиці доступ до кредитного фінансування МСП ще не став важливим джерелом забезпечення фінансової стабільності українських стартапів. Це було пов'язано з накопиченням системних проблем економічного розвитку до війни, коріння яких можна знайти в кожній галузі економіки. Зокрема, традиційними проблемами комерційного сектору все ще є довгострокова нестача фінансування, висока вартість кредитів, короткі терміни погашення, складні процедури кредитування та довгі цикли. Питання джерел фінансування для підприємництва та його розвитку залишалось актуальним незважаючи на велику кількість створених програм міжнародної та державної підтримки.

Найбільші труднощі на етапі відновлення обумовлені недостатністю фінансових джерел що передує відсутністю доступу до кредитних коштів та власного капіталу. Для всіх суб'єктів підприємництва найбільш актуальною проблемою є дефіцит джерел фінансування, але ступінь її прояву можна класифікувати в залежності від зони перебування МСП.

Таблиця 3.1

**Класифікація фінансових викликів суб'єктів підприємництва
залежно від зони перебування[20]**

Фінансові виклики МСБ	Сутність проблеми
Загальні	Відсутність доступних довгострокових ресурсів для модернізації виробництва та підтримки оборотного капіталу
Для переміщених підприємств	Дефіцит коштів для започаткування діяльності у нових регіонах
Для підприємств у прифронтовій зоні	Брак фінансових ресурсів для відновлення зруйнованого основного капіталу та інфраструктури (електро-, водопостачання тощо)

В сучасних умовах розв'язання проблем та вирішення питань економіки варто посилити адміністративні заходи впливу та забезпечити фінансову допомогу суб'єктам підприємництва [20].

У час пандемії коронавірусу найбільше зазнала збитку галузь малого бізнесу. У сьогоднішніх складних економічних умовах більшість підприємств припиняють свою діяльність, держава змушена розробити ряд ефективних заходів фінансової підтримки, тому що корпоративні фінанси є основою функціонування всієї фінансової системи. Негативні економічні наслідки військових дій охопили всі сектори, що призвело до помітного падіння як доходів від бізнесу, так і фінансового добробуту населення. Крім того, зростання вартості енергетичних ресурсів, сировини, логістики та перебоїв у постачанні створили додаткові фінансові перешкоди для цих підприємств.

Найбільше такої підтримки потребують малі підприємства, які часто не мають фінансових ресурсів, щоб пережити кризу, і більшість з них перейшли на онлайн або дистанційну роботу. Тому незважаючи на все, починати бізнес після коронавірусу можна, хоча й ризиковано. Треба розуміти, які бізнес-ідеї будуть популярні, стежити за тенденціями ринку та аналізувати, що зараз потрібно людям, адже є люди, які успішно працювали в умовах епідемії.

Також необхідно розробити стратегію утримання малого бізнесу в громаді: підготувати бізнес до подальшого зростання, використовувати соціальні медіа та цифровий маркетинг, забезпечити стабільний грошовий потік, підвищити якість продуктів і послуг, щоб клієнти відчували впевненість і

перепланувати дохід. Варто знижувати витрати, створювати інноваційні продукти відповідно до потреб громади, незважаючи ні на що, звертати увагу на стандарти якості продукції, збільшувати доставку. Усі зміни, які відбудуться в майбутньому, лише покращать бізнес. Єдине важливе правило – проаналізувати та передбачити повернення інвестицій перед впровадженням [21].

Управління платоспроможністю є ключовим аспектом для малого та середнього бізнесу, оскільки недостатня платоспроможність може призвести до фінансових труднощів, зниження ліквідності та невиконання заробітної плати. Необхідно брати до уваги питання фінансового керування ризиками задля вирішення проблем з платоспроможністю для малого та середнього бізнесу в сучасних умовах. Більшість підприємств в сучасних умовах характеризується низькою платоспроможністю, причинами якої є: неправильне складання плану виробництва, неякісне використання всіх видів ресурсів, недостатність власних активів та ресурсів підприємства та інфляція. У зв'язку з цим для того щоб покращити управління платоспроможності підприємства необхідно виконувати такі дії: 1) аналізувати діяльність підприємства;

- 2) оптимізувати витрати підприємства;
- 3) оптимізувати розподіл прибутку;
- 4) розробити стратегію фінансової політики підприємства.

Для проведення такого аналізу діяльності підприємства потрібно збирати та аналізувати великі обсяги фінансової звітності та даних. На підприємствах це виконує система бухгалтерського обліку. Потрібно зауважити, що базою інформації для аналізу платоспроможності підприємства та управління нею є його

фінансова

Фактографічне інформаційне забезпечення

звітність(рис. 3.1).

Рис.3.1. Інформаційне забезпечення платоспроможності підприємства[22]

Для гарантування відповідного рівня платоспроможності підприємств малого та середнього бізнесу в сучасних умовах потрібно розробити стратегію управління платоспроможністю, яка належить до програм державної підтримки бізнесу, що створені в Україні на сьогодні.

У зв'язку з цим суб'єкти підприємництва змушені в процесі своєї роботи організувати чіткий та якісний рівень фінансового менеджменту та контролю за усіма напрямками своєї діяльності. Виконання цієї стратегії підвищення платоспроможності має ґрунтуватись на створенні та введенні чітких методів керування джерелами у воєнний час.

Саме ефективне управління платоспроможністю в умовах нестабільної економічної ситуації залежить від їх стратегій і дій, а також від макроекономічних факторів і зовнішньої підтримки національної економіки

України, в залежності від внутрішнього напрямку змін, які відбуваються в динаміці ринків і пов'язаних з ними змін економічної ситуації[22].

Український бізнес пройшов декілька еволюційних аспектів пристосування до умов воєнного стану. Багато підприємців опинилися в зоні активних бойових дій і були змушені сховатися в більш безпечних районах країни або повністю припинити роботу. Але навіть підприємці, що знаходяться відносно далеко від цієї зони, стикаються з масою проблем.

Не дивлячись на всі труднощі, війна теж може залучати підприємців творчо мислити, знаходити нові можливості та розробляти стратегії подолання. В умовах кризи важливо, щоб деякі компанії враховували що вони показують свою гнучкість і інноваційний потенціал, змінюють напрямок своєї діяльності і навіть стають лідерами ринку після кризи. Беручи це до уваги, розробка нових сценаріїв поведінки для бізнесу є актуальною і дуже важливим завданням.

Узагальнюючи, можна підсумувати, що стан бізнесу в Україні в умовах повномасштабної війни має характеризуватися творчим підходом, швидкою адаптацією та спільними зусиллями підприємців, держави, яка перебуває в цей непростий період [23].

3.2 Шляхи підвищення рівня фінансової стійкості підприємства та забезпечення ефективності його діяльності

Фінансова стабільність підприємства є однією з ключових умов для його операційного, фінансового та інвестиційного розвитку. Вона містить необхідну інформацію для інвесторів та свідчить про здатність підприємства відповідати за свої борги та зобов'язання.

Фінансова стійкість є основою функціонування економічних систем у нестабільних умовах, коли економічні процеси непередбачувані та динамічні. Оцінка фінансової стійкості є ключовим елементом аналізу фінансової ситуації. Позитивні показники фінансової стійкості є основою для поступового

зростання нормального функціонального та економічного потенціалу підприємства.

Управління фінансовою стабільністю є одним із основних елементів управління фінансами компанії та важливою передумовою стабільного розвитку підприємства. Тому, якщо підприємство має фінансову стійкість, воно має переваги у отриманні кредитів, залученні інвестицій, виборі контрагентів та підборі кваліфікованого персоналу.

Управління фінансовою стійкістю підприємства – це система принципів та методів, спрямованих на розробку і втілення управлінських рішень, які забезпечують постійний зріст прибутку, збереження платоспроможності та кредитоспроможності, а також підтримують фінансову рівновагу.

Варто зауважити, що більшість підприємств в Україні наразі спрямовують своє управління фінансовою стійкістю на вирішення короткострокових завдань. Це призводить до змін у завданнях, пріоритетах діяльності та ухилення від стандартних рішень, що може призвести до нескоординованості структури показників фінансової стійкості та зниження її рівня.

У сучасних економічних умовах успішне та ефективне функціонування підприємства в значній мірі залежить від рівня стійкості його фінансового стану. Більшість підприємств мають складну фінансову ситуацію, істотна частина прибутку має інфляційний характер, та загалом положення з платоспроможністю не покращується.

Для стабільного розвитку підприємства необхідно досягнення стійкості високого рівня – динамічної стійкості або позитивної тенденції розвитку. Фінансове вдосконалення фінансової стійкості здійснюється на трьох основних етапах: усунення неплатоспроможності (оперативний етап), відновлення фінансової стабільності або фінансової рівноваги (тактичний етап) і забезпечення фінансової рівноваги в тривалому періоді (стратегічний етап). Основні етапи фінансової стабілізації підприємства можемо переглянути на рис. 3.1.

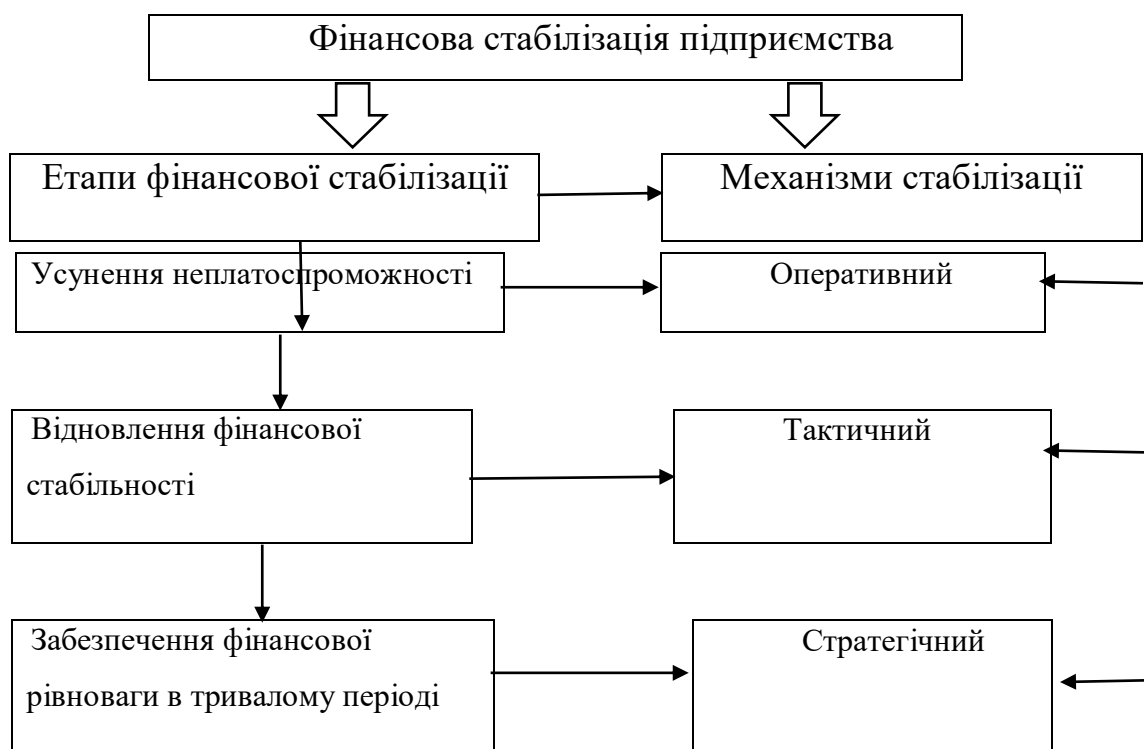

Рис. 3.1. Основні етапи фінансової стабілізації підприємства[24]

Питання забезпечення фінансової стійкості є актуальним та важливим, оскільки проведення аналізу на підприємстві дозволяє менеджерам приймати ефективні управлінські рішення щодо стратегії забезпечення фінансового розвитку та стабілізації економічного стану.

Політика управління фінансовою стійкістю підприємства має забезпечувати стабільність та платоспроможність як на короткостроковій, так і на довгостроковій періоди. Ця політика базується на постійному балансуванні активів та пасивів, доходів та витрат, позитивних та негативних грошових потоків.

Головною метою управління фінансовою стійкістю є забезпечення фінансової безпеки та стабільності функціонування та розвитку підприємства у довгостроковій перспективі.

Для цього необхідно формувати оптимальну та гнучку структуру капіталу, забезпечувати постійну платоспроможність та ліквідність,

балансувати грошові потоки, забезпечувати кредитоспроможність та оптимізувати структуру активів.

Стратегія управління фінансовою стійкістю повинна відповідати вимогам антикризового управління фінансами підприємства, передбачати раціоналізацію обігу оборотних засобів та оптимізацію структури джерел їх фінансування, забезпечувати своєчасне оновлення необоротних активів та ефективне їх використання, вибір та реалізацію найефективніших шляхів розширення обсягів активів для забезпечення напрямів розвитку, забезпечувати необхідний рівень самофінансування виробничого розвитку за рахунок прибутку та оптимізації податкових платежів, ефективну амортизаційну політику, а також забезпечувати найефективніші умови та форми залучення позикових коштів відповідно до потреб підприємства [24].

На сучасному етапі розвитку вітчизняних підприємств їм доводиться функціонувати в особливих умовах, які постійно змінюються. Насправді, ефективність підприємства залежить від чимало факторів, але основною умовою успіху можна вважати високий рівень його фінансової стійкості. Фінансова стійкість є базою для ефективного функціонування підприємства і зростання його потенціалу у майбутньому. У глобалізованих умовах актуальним завданням для підприємства є забезпечення фінансової стійкості та якісного фінансового управління.

Значну увагу слід приділяти питанню об'єктивної оцінки фінансової стійкості підприємства, яка створює можливість у подальшому визначити оптимальні шляхи підвищення її рівня та виявлення резервів для забезпечення цієї стійкості.

Однією з ключових задач аналізу та оцінки фінансового стану підприємства є розробка системи показників, що характеризують його фінансову стійкість, оскільки встановлення їх меж має важливе практичне значення і вважається однією з найважливіших економічних проблем. Це пояснюється тим, що недостатня фінансова стійкість суб'єктів господарювання в Україні є причиною росту неплатежів.

Сучасна українська економіка характеризується особливо нестабільними умовами, коли підприємства мають обмежені фінансові ресурси. Ця обмеженість фінансових ресурсів породжує фінансову нестійкість підприємства. Основним завданням підприємства в умовах такої обмеженості полягає в тому, щоб визначитися з оптимальним рівнем фінансової стійкості.

Фінансова нестійкість на низькому рівні може призвести до труднощів у платоспроможності. Навпаки, якщо фінансова стійкість перевищує норму, то накопичуються резерви, які в майбутньому можуть призвести до збільшення витрат, недоотримання прибутку та зменшення темпів економічного розвитку підприємства. Тому важливо знаходити баланс між рівнем фінансової стійкості, необхідною для забезпечення стабільності підприємства, і оптимальним використанням фінансових ресурсів для забезпечення його розвитку. Фінансова стійкість є крайньо важливою для успішної діяльності підприємства, яке прагне бути самостійним та незалежним.

Для досягнення цієї незалежності важливим елементом є управління фінансовою стабільністю. Цей процес включає послідовні кроки, починаючи від аналізу фінансової стійкості з виділенням показників та причин, що її зумовили, та завершуючи розробкою і прийняттям управлінського рішення, спрямованого на поліпшення стабільності у підприємстві.

Схему управління фінансовою стійкістю підприємства можна представити у вигляді рис. 3.2. Описані ознаки дійсно відображають фінансову стійкість підприємства і є важливими для його успішної діяльності:

1. Отримання запланованих розмірів прибутку і рентабельності свідчить про ефективність управління підприємством та його здатність до забезпечення фінансової стійкості.

2. Раціональний розподіл прибутку допомагає оптимізувати фінансові ресурси та забезпечує стійкий розвиток підприємства.

3. Забезпеченість ліквідності балансу та досягнення планового розміру власних оборотних коштів вказують на здатність підприємства вчасно виконувати свої зобов'язання та оптимально управляти своїми ресурсами.

4. Ефективне використання основних засобів та оптимізація використання власних і позикових коштів дозволяють підтримувати стабільність та рентабельність підприємства.

5. Відсутність незапланованих цілей і наявність платіжної дисципліни свідчать про раціональне фінансове управління та контроль за фінансовими операціями. Оцінка рівня фінансової незалежності підприємства за вищезазначеними критеріями допомагає визначити його стабільність та здатність до самостійного функціонування на ринку.

Рис.3.2. Схема управління фінансовою стійкістю підприємства[25]

Так, фінансова стійкість дійсно є комплексним поняттям, що відображає вплив різноманітних фінансово-економічних процесів на підприємство. Це поняття охоплює не лише стан фінансових ресурсів підприємства, але й результативність їхнього розміщення і використання. Фінансова стійкість підприємства відображається у здатності забезпечити його розвиток у

виробництві або інших сферах діяльності. Це досягається за умови збільшення прибутку та активів, але при цьому необхідно забезпечувати збереження платоспроможності та кредитоспроможності підприємства. Отже, фінансова стійкість враховує не лише поточний стан фінансових показників підприємства, а й його здатність до адаптації до змін у фінансовому середовищі та до досягнення стратегічних цілей у майбутньому [25].

Розпізнавання та визначення рівня фінансової стійкості дійсно є ключовими завданнями для будь-якого підприємства. Виправною реакцією на фінансові виклики може стати адаптація стратегій та діяльності, щоб забезпечити оптимальний рівень фінансової стабільності. Ось короткий огляд чотирьох типів фінансової стійкості:

1. Абсолютна фінансова стійкість: Це випадок, коли всі витрати, включаючи закупівлі, оплачуються виключно за рахунок власних активів без залучення кредитів. Підприємство утримується від накопичення боргів і дотримується суворої фінансової дисципліни.

2. Нормальна фінансова стійкість: Підприємство забезпечує свої запаси за допомогою оборотних та раціонально залучених фінансових ресурсів. Цей тип стійкості часто розглядається як найбільш сприятливий для розвитку підприємства.

3. Нестійкий фінансовий стан: У цьому випадку підприємство стикається з труднощами у забезпеченні платоспроможності. Фінансова дисципліна неефективна, грошові потоки нерегулярні, і підприємство не вдається виконати свій план розвитку.

4. Кризовий фінансовий стан: Це найбільш критична ситуація, коли підприємство може опинитися на межі банкрутства через неспроможність виконати свої зобов'язання. У цьому випадку негайні заходи є надзвичайно важливими для подолання кризової ситуації. Для визначення типу фінансової стійкості підприємства використовують різні показники, які відображають його фінансове здоров'я та здатність до утримання фінансових труднощів.

Всі ці шляхи спрямовані на підвищення фінансової стійкості підприємства, зменшення ризиків та покращення його фінансового стану.

Розглянемо кожен з них більш детально:

1. Система планування виробничих запасів: Чітке планування і контроль за виробничими запасами дозволяє уникнути перенадмірного або недостатнього запасу, що може негативно вплинути на фінансову стійкість підприємства через зв'язані з цим витрати та можливість нереалізації товарів.

2. Аналіз платоспроможності покупців: Проведення аналізу фінансової стійкості та платоспроможності клієнтів допомагає уникнути ризику неповернення коштів за реалізовану продукцію і вчасно приймати заходи для захисту фінансових інтересів підприємства.

3. Розробка політики збору платежів: Створення чіткої політики збору платежів дозволяє підприємству ефективно управляти дебіторською заборгованістю та забезпечити стабільний грошовий потік.

4. Моніторинг дебіторської заборгованості: Систематичний моніторинг стану дебіторської заборгованості дозволяє оперативно виявляти проблемні ситуації та приймати необхідні заходи для їх вирішення.

5. Використання факторингу: Факторинг дозволяє підприємству отримати доступ до грошових коштів, швидко конвертуючи свої вимоги до клієнтів у готівку. Це допомагає покращити ліквідність, зменшити ризик неплатежів та підвищити рентабельність. Реалізація цих шляхів може значно підвищити фінансову стійкість підприємства та сприяти його успішному функціонуванню в умовах складної економічної ситуації [26].

У період воєнного стану, підприємства мусять оперативно реагувати на надзвичайні ситуації. Один із способів подолання цих викликів - використання новаторських методів управління, які можуть включати в себе застосування передових технологій, процесів та стратегій. Це допоможе підприємствам адаптуватися до змін у важливих умовах та підвищити їх ефективність та конкурентоспроможність.

Однак, інноваційні підходи можуть також вимагати значних витрат та потребувати змін у внутрішніх процесах організації. В епоху економічної нестабільності та викликів для бізнесу, антикризове управління стає надзвичайно важливою та актуальною задачею для забезпечення життєздатності та конкурентоспроможності підприємств. Один із ключових компонентів успішного антикризового управління - це впровадження інноваційних підходів та технологій, які дозволяють зменшити ризики та забезпечити стабільний розвиток компанії в умовах нестабільного економічного середовища. Інновації в антикризовому управлінні підприємством можуть призвести до кількох корисних ефектів з декількох причин:

1. Зменшення витрат: Інноваційні технології можуть допомогти знизити витрати на виробництво, оптимізувати бізнес-процеси, зменшити витрати на енергію та інші ресурси.

2. Підвищення прибутку: Інновації можуть допомогти підприємству розширити ринки збуту, привернути нових клієнтів, а також створити нові продукти та послуги, що призведе до збільшення обсягів продажів та прибутку.

3. Отримання конкурентних переваг: Інновації дозволяють підприємству залучати нових клієнтів, реагувати на зміни на ринку швидше за конкурентів, а також збільшити свою частку на ринку завдяки виходу на ринок з новими та унікальними продуктами або послугами [27].

Опосередковану фінансову стійкість можна також розглядати як здатність підприємства утримувати конкурентоспроможний рівень ключових економічних показників у довгостроковій перспективі, таких як прибуток, витрати та обсяги продажів. Проте слід зауважити, що поняття інноваційності та фінансової стійкості, до певної міри, суперечать одне одному. При впровадженні інновацій на підприємстві відбувається відволікання фінансових ресурсів, що може призвести до зниження фінансової стійкості в короткостроковому періоді. Інноваційно активне підприємство не завжди може бути фінансово стійким через великі витрати на розробку, придбання та

впровадження інновацій. Крім того, самі інновації можуть впливати на собівартість продукції, попит та конкурентоспроможність на ринку, а також загалом на управлінську, виробничу та організаційну діяльність підприємства. Отже, при впровадженні інновацій на підприємстві дуже важливо оцінювати фінансову стійкість та, у разі надмірного її зниження, негайно відновлювати показники до попереднього або ще вищого рівня.

Одним з ключових способів розв'язання цієї проблеми полягає у поліпшенні аналізу фінансового стану інноваційно активних підприємств і розробці ефективних методик оцінювання їх фінансової стійкості. На сьогоднішній день не існує одного загальноприйнятого методу для аналізу фінансового стану таких підприємств і визначення їх стійкості. Існують різноманітні підходи і перспективи у цьому напрямку, які розглядаються в науковій спільноті. Основні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства узагальнені і подані нижче у вигляді таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства[29]

Назва підходу	Сутність підходу	Результат оцінки
Агрегатний підхід	Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості	Визначення типу фінансової стійкості
Коефіцієнтний підхід	Аналіз відносних показників фінансової стійкості та їх порівняння з нормативними значеннями	Визначення реального фінансового стану, слабких і сильних сторін діяльності підприємства
Маржинальний підхід	Розрахунок порогу рентабельності за допомогою поділу затрат на постійні і змінні та використання показника маржинального доходу	Визначення запасу фінансової стійкості
Бальний підхід	Додавання коефіцієнтів ліквідності до складу показників у бальній оцінці фінансової стійкості	Визначення класу фінансової стійкості

Балансовий підхід	Використання балансової моделі	Оцінка фінансової стійкості виходячи зі ступеня покриття запасів та основних засобів джерелами фінансування
Інтегральний підхід	Інтегральна оцінка ступеня фінансової стійкості з використанням загального показника зміни фінансової стійкості	Визначення ступеню фінансової стійкості та виявлення її динаміки
Факторний підхід	Проведення факторного аналізу фінансової стійкості, який включає в себе побудову ланцюга показників та аналіз їх темпів зростання	Визначення рангу показників, який дозволить сформулювати висновок про фінансовий стан підприємства
Матричний підхід	Складання матричних балансів	Розрахунок структури й визначення якості активів балансу та достатності джерел їх фінансування

Оцінка фінансової стійкості є ключовим етапом в аналізі фінансового стану інноваційно активних підприємств, і цей процес вимагає використання різних підходів та методик, спрямованих на досягнення певних результатів в конкретних умовах.

Ми дослідили та випробували різні підходи до оцінки фінансової стійкості, включаючи методика, розроблену на основі коефіцієнтного підходу. Ця методика визначає показники, які найкраще відображають можливість ефективної інноваційної діяльності підприємств та їхні економічні результати [29].

У сучасних умовах, формалізований фінансовий аналіз виявляється важливим інструментом для протидії кризовим явищам у підприємницькій діяльності. Він спрямований на системне відновлення підприємства та формування плану дій, заснованого на відомих методах підтримки та розвитку.

Хоча діагностика має значний потенціал, найбільш ефективними вважаються заходи, спрямовані на підвищення внутрішньої ефективності, перш ніж на використання зовнішніх ресурсів. Перед подоланням кризи необхідно аналізувати її причини.

Внутрішні фактори, такі як неефективне управління та недостатнє планування, можуть призвести до неплатоспроможності, так само як і зовнішні фактори, включаючи нестабільність економічної ситуації та відсутність фінансової підтримки. Управління фінансами грає ключову роль у цьому процесі, і важливо враховувати фактори, які визначають готовність підприємства виконувати фінансові зобов'язання.

Оцінка прозорості інформації, управління боргом та ліквідністю, а також прозорість управлінської системи, можуть допомогти в побудові стратегії управління фінансовою стійкістю. Цей підхід має на меті позитивний вплив на фінансову діяльність, забезпечуючи оцінку ресурсного потенціалу та розробку заходів для його забезпечення. Також варто вивчати вплив операційного середовища, впровадження нових продуктів та інвестицій на фінансову стійкість, що може спричинити виникнення ризиків. Здатність відстежувати та оцінювати ризики дозволяє підприємствам ефективно реагувати на потенційні загрози та підвищує їх фінансову стійкість [30].

В сучасних умовах жорсткої конкуренції, головним завданням підприємств є перехід до інноваційного розвитку, який є важливою умовою для забезпечення стійкості та успішності їх функціонування в майбутньому. У сучасному світі, основні напрямки інноваційного розвитку включають в себе освоєння нових технологій, впровадження нових матеріалів, комплексну механізацію та автоматизацію, та інші.

Освоєння нових технологій допомагає вирішити багато виробничих і соціально-економічних проблем, а їх впровадження в процес виробництва може збільшити обсяг готової продукції без необхідності залучення додаткових виробничих ресурсів. Інновації на підприємстві сприяють підвищенню

ефективності виробництва і збуту, а також підвищують його платоспроможність і фінансову незалежність.

Важливо враховувати, що інтенсивність впровадження інновацій має прямий вплив на економічні показники підприємства: вона підвищує продуктивність праці, фондівіддачу, прибуток, та знижує витрати, що в результаті збільшує частку підприємства на ринку. Інноваційний розвиток визначається як прогресивний розвиток економічної системи на основі науково-технічних досягнень в усіх галузях економіки та соціального життя, і стимулюється в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Стратегія інноваційного розвитку підприємства є сукупністю відносин, що виникають у процесі систематичного підвищення його економічної ефективності та конкурентоспроможності на основі інновацій. Це вимагає розробки і впровадження стратегії, спрямованої на задоволення попиту на конкретні товари, технології та послуги.

Важливим аспектом є об'єднання всіх елементів системи управління підприємством – від науки до споживача - для створення стимулів для наукових досліджень та активізації інноваційної діяльності.

Формування стратегії інноваційного розвитку включає визначення напрямків, які враховують потенційні можливості підприємства, його поточний стан на ринку, і вплив зовнішніх та внутрішніх факторів.

Ці рішення є індивідуальними для кожного підприємства і враховують його специфічні параметри.

Спрямовані на досягнення мети підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства, стратегії інноваційного розвитку повинні бути постійно вдосконалювані і адаптовані до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Алгоритм формування стратегії який відображає основні етапи даного процесу зображено на рис.3.3

1. Цілі інноваційної діяльності підприємства
2. Стратегічний аналіз зовнішнього середовища підприємства

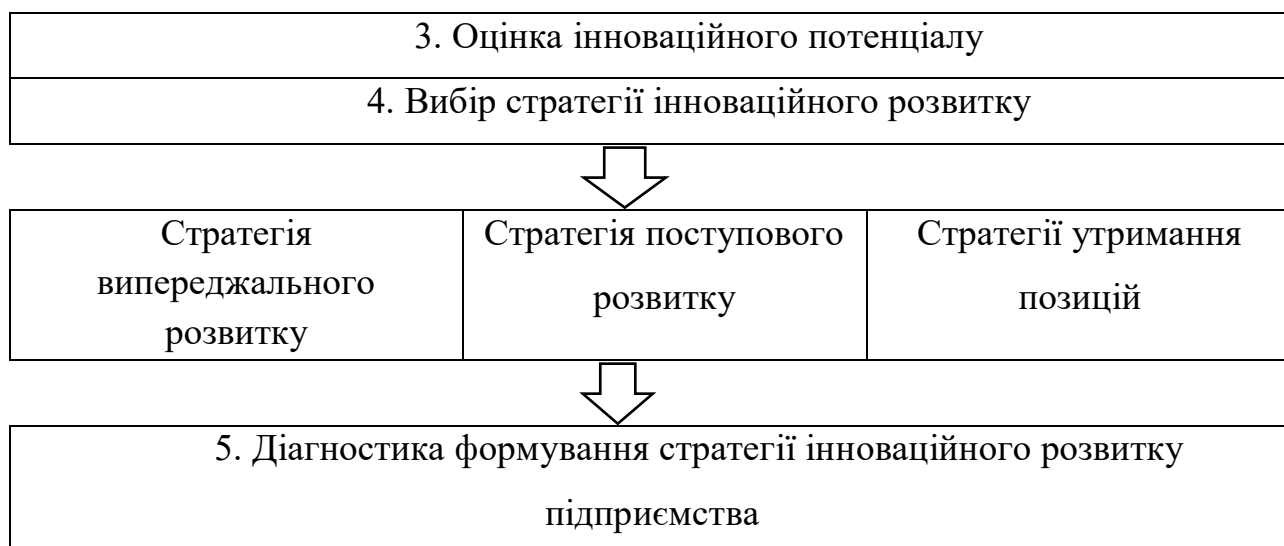

Рис. 3.3. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства[31]

Перший етап формування стратегії інноваційного розвитку розпочинається з визначення цілей інноваційної діяльності, які відповідають місії та філософії підприємства.

Ці цілі слугують основою для пошуку шляхів їх досягнення. Тому, визначивши цілі, потрібно встановити способи їх реалізації. Дослідження ринкової позиції, оцінка потенційних можливостей та ризиків, а також аналіз фінансового стану - це ключові етапи у розробці ефективної стратегії.

Наступним кроком є стратегічний аналіз зовнішнього середовища. Оцінка впливу зовнішніх факторів на діяльність підприємства є необхідною.

Підприємство індивідуально визначає набір факторів, які впливають на його діяльність в поточний період і в майбутньому. Після встановлення цілей проводиться аналіз інноваційного потенціалу підприємства, який оцінюється з фінансової, інвестиційної, виробничої та кадрової точок зору.

Вибір стратегії інноваційного розвитку залежить від потенціалу підприємства, і правильний вибір стратегії визначає його подальший успіх. Завершальний етап - діагностика формування стратегії інноваційного розвитку, включає оцінку фактичного стану інноваційного потенціалу, щоб забезпечити

досягнення поставлених цілей. Це складний процес, який вимагає системного підходу та координації всіх внутрішніх підрозділів підприємства.

У рамках діагностики формування стратегії інноваційного розвитку підприємства проводиться оцінка фактичного рівня його інноваційного потенціалу. Це необхідно для визначення напрямків структурних змін, виявлення слабких місць, пошуку шляхів стимулювання інноваційної діяльності та визначення ефективних напрямків використання коштів, спрямованих на розвиток інноваційного потенціалу.

Отже, процес формування стратегії інноваційного розвитку підприємства вимагає розробки системи довгострокових цілей інноваційної діяльності та вибору найбільш ефективних методів їх досягнення. Однак, оскільки інноваційна діяльність підприємства охоплює різноманітні напрями стратегічного вибору, для успішної формування та реалізації стратегії інноваційного розвитку необхідний системний підхід. Це дозволяє забезпечити взаємодію та координацію всіх внутрішніх підрозділів підприємства, що має синергетичний ефект [31].

ВИСНОВКИ

Фінансова стійкість підприємства – це комплексний термін, який складається з багатьох показників, які відображають якісні характеристики його діяльності. Фінансову стійкість підприємства можна визначити як ступінь забезпечення підприємством необхідними фінансовими ресурсами та їх

обґрунтований розподіл для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного повернення грошових платежів за своїми зобов'язаннями.

Однією з основних умов забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання є реалізація процесу управління фінансовою стійкістю. Ефективне управління фінансовою стабільністю забезпечить підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності підприємств, створить умови для підвищення прибутковості, а також зменшить загрозу фінансової кризи чи банкрутства.

Фінансово стійкі підприємства менше залежать від ринкових коливань і тому рідше стикаються з ризиком банкрутства. У нинішніх умовах фінансова стійкість українських компаній є нестабільною і залежить від зовнішніх факторів. Україна стикається з серйозними економічними та фінансовими труднощами через політичну нестабільність та корупцію. Слабкі інвестиції та високий рівень заборгованості також вплинули на фінансову стабільність підприємств. Однак деякі підприємства знайшли способи адаптуватися до нової ситуації і досягли успіху, особливо за рахунок збільшення експорту. Формування певного рівня фінансової стійкості на основі її комплексної оцінки може забезпечити постійне зростання прибутковості підприємства та забезпечити довіру, конкурентоспроможність та інвестиції в бізнес.

Власний розвиток є вирішальним чинником формування фінансової стійкості підприємства. Важливим аспектом є оцінка рівня фінансової стійкості та визначення її меж. Таким чином, відсутність фінансової стабільності може призвести до банкрутства підприємства, зниження прибутковості та створити загрозу фінансовій безпеці суб'єкта господарювання. Високий рівень фінансової стійкості, що базується на забезпеченні постійної значної частки власного капіталу.

Як бачимо, за результатами аналізованого періоду в роботі, підприємство працювало прибутково, загалом за період бачимо зростання за усіма складовими прибутку. Отже, ТОВ «Інтелком» працює продуктивно при цьому перебуває у доступній ціновій категорії для продукції такої якості, оскільки

підприємство максимально здешевило логістичні витрати на постачання литих заготовок для її виробництва. Тому підприємство формує свій дохід завдяки збільшенню продажів. За результатами проведеного нами аналізу, ми можемо стверджувати, що ТОВ «Інтелком» працює ефективно, та впевнено долає сучасні виклики ринку. Якщо говорити про рекомендації щодо покращення фінансово-господарської діяльності, то підприємству слід дотримуватися обраного курсу на зростання частки ринку та виходу на зовнішні ринки.

Щоб підтримувати стійкий фінансовий стан, необхідно вживати наступні заходи:

1. постійно відстежувати зовнішні і внутрішні фактори, що впливають на підприємство;
2. розробляти стратегії для зменшення зовнішньої вразливості підприємства;
3. розробляти плани для реагування на проблемні ситуації та попередні заходи для їх уникнення;
4. вживати дієві заходи у разі кризових ситуацій та приймати ризиковані рішення для збереження стабільності;
5. координувати дії всіх учасників та контролювати виконання запланованих заходів і їх результати.

Визначений алгоритм дій дозволить своєчасно виявити проблемні зони (фінансові аспекти) та розробити ефективні методи їх усунення та підвищення рівня фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зоря С.П. Голобородько В.В. Теоретичні аспекти фінансової стійкості підприємства. 2022. УДК 336. с.214-217.
URL:https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/35508/1/mk_10-11-22-214-217.pdf

2. Нікітішин А.О. Фінансово-бюджетна та соціально-економічна безпека держави в умовах військової агресії. Економіка та суспільство. Економіка та суспільство. 2022. № 45.

URL:<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1954/1881>

3. Постолатій М. В. Фінансова стійкість як ключова характеристика фінансового становища підприємства. 2023. УДК 658.1. с.281-289

URL:http://vtei.com.ua/doc/2023/vatra2004/zb15_170.pdf#page=281

4. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 292 с. URL:<http://dcmaup.com.ua/assets/files/finansi-pidpriemstv-2018.pdf>

5. Ліснічук О.А. Нестерчук Т.А. Методичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства. 2018. № 18. с. 454-461.

URL:https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/63.pdf

6. Чередніченко А.О. Васечко Л.І. Рамський А.Ю. Стратегічне управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання в сучасному економічному середовищі. Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій. 2023. №1(11) с. 112-122

URL:<https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/187/152>

7. Пігуль Н.Г. Клименко А.В. Пігуль Є.І. Аналіз фінансової стійкості підприємств України. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 1(12). с. 186-190.

URL:http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/1_12_uk/35.pdf

8. Зазуляк Х. Миронов Ю. Фінансова стійкість підприємства та фактори, що впливають на неї. Електронний науковий вісник «Керівник.ІНФО». 2014.

URL:https://kerivnyk.info/2014/04/zazulyak.html#google_vignette

9. Рогович К.В. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Вісник СНТ ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ. 2020. Вип. 1. с.118-121.

URL:https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/7071/1/%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A1%D0%9D%D0%A2_%D0%9D%9D

[D0%9D%D0%86%D0%91%D0%9C_%D0%A5%D0%9D%D0%A2%D0%A3%D0%A1%D0%93_2020_1%20%281%29-118-121.pdf](#)

10. Кравченко М.О. Леонтовська М.А. Підходи до оцінювання фінансової стійкості інноваційно-активних підприємств. «Економічний вісник НТУУ "Київський політехнічний інститут"» 2022. №24. с.93-98.

11. Kravchenko M.,O., Leontovska M., A., 2022. Approaches to assessing the financial stability of innovative and active enterprises. «Economic bulletin of NTUU "Kyiv polytechnic institute"». №24. URL:

12. Самошкіна І.Д. Теоретичні засади забезпечення фінансової стійкості підприємства. 2022. с.132-136.
URL:https://www.researchgate.net/profile/Viktoriia-Nupalovska/publication/364666676_%20132

13. Баранівський О.А. Теоретичні аспекти оцінки фінансової стійкості підприємства. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 15. с.206-212.
URL:https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/32.pdf

14. Захарова Н.Ю. Підходи до формування й оцінки фінансової стійкості підприємства. Бізнесінформ. 2020. №10. с.307-315.
URL:<http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/14073/1/6.pdf>

15. Яцух О.О. Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2018. №3. с.173-180.
URL:file:///C:/Users/ProBook/Downloads/UZTNU_econ_2018_29_3_35.pdf

16. Ганін В.І. Алекперов Р.М. Оцінка системи управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах господарювання. Молодий вчений. 2020. №11. с.149-152.

Ganin V.,I., Aliekperov R.,M., 2020. Assessment of the management system of the financial stability of the enterprise in the modern conditions of management. «Young Scientist». №11.

URL:<https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/117/111>

17. ТОВ «Інтелком». technok.ua. URL: https://technok.ua/index.php?route=information/information&information_id=8

(Дата звернення - 08.04.2024)

18. Мурована Т.О. Вітчизняне підприємництво в умовах воєнного стану: основні тенденції та методи підтримки. Економіка та суспільство. 2023. №47.

Murovana T.O. 2023. Domestic entrepreneurship under the conditions of marital state: main trends and methods of support. Economy and society. №47. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2144/2073>

19. Денисенко М.П. Гришко А.М. Заходи покращання фінансового стану підприємств у сучасних умовах господарювання. Економіка та держава. 2019. №12. с.61-65. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2019/13.pdf

20. Сергій Позняк. FinStream. Український бізнес під час війни: реальна аналітика та перспективи на майбутнє у 2024 році. 2023. URL: <https://finstream.ua/ukrayinskyj-biznes-pid-chas-vijny-analytika/> (дата звернення: 30.10.2023)

21. Соколовська І. Сивак О. Фінансові джерела стійкості українських підприємств в умовах невизначеності. Вчені записки Університету «КРОК». 2023. №4(72). с.39-46.

Sokolovska I., Syvak O., 2023. Financial sources of ukrainian entrepreneurship sustainability in the conditions of uncertainty. Scientific notes of "KROC" University. №4(72). URL: <http://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/658/664>

22. Смірнова К.А. Янчук Т.В. Вплив пандемії коронавірусу на підприємства малого бізнесу. Проблеми системного підходу в економіці. 2021. №6(86). с.50-54.

Smirnova K.,A., Yanchuk T.,V., 2021. The impact of the coronavirus pandemic on small business enterprises. Problems of the systemic approach in economics. №6(86).

URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/6_86_2021_ukr/9.pdf

23. Фоміна О.В. Сопко В.В. Августова О.О. Управління платоспроможністю підприємства. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". 2020. №6.

URL:http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2020/9.pdf

24. Мельник Т. Український бізнес в умовах війни: сучасний стан, проблеми та шляхи їх вирішення. Journal of Innovations and Sustainability. 2023. №3. URL:

file:///C:/Users/ProBook/Downloads/Ukrainskij_biznes_v_umovah_vijni_sucasnij_stan_pro.pdf

25. Ізюмська В.А. Нікульшина А.В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Економіка та суспільство. 2021. №34.

Izyumska V.,A., Nikulshyna A.,V., 2021. Managing the financial stability of the enterprise. Economy and society. №34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/993/952>

26. Домбровська С.О. Горбаченко М.Д. Фінансова стійкість підприємства: оцінка та шляхи підвищення. Науковий вісник. 2021. №3-4. с.28-33.

Dombrovska Sofiia, Horbachenko Maryna, 2021. Financial stability of the enterprise: evaluation and ways of improvement. Scientific bulletin. №3-4. URL: [http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/280-281/pdf/%D0%9D%D0%92%203-4\(280-281\)%202021.pdf#page=28](http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2021/280-281/pdf/%D0%9D%D0%92%203-4(280-281)%202021.pdf#page=28)

27. Адонін С.В. Калашнікова Ю.М. Оцінка фінансової стійкості підприємства та шляхи її підвищення. «Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка». 2020. Вип.4. с.155-160.

Adonin S.,V., Kalashnikova Y.,M., 2020. Assessment of financial stability of the enterprise and ways of its improvement. "Tavry scientific bulletin. Series: Economy". №4. URL: <http://www.tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/118/116>

28. Кущик А.П. Краснощок Я.В. Впровадження інноваційних підходів у практику антикризового управління на підприємствах. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2023. №39. с. 82-88.

Kushchuk A. P., Krasnoshchek Y. V., 2023. Implementation of innovative approaches in the practice of crisis management in the practice of crisis management at enterprises. Electronic scientific publication on economic sciences «Modern Economics». №39. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/14855/1/kushchuk.pdf>

29. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств. Центральна спілка споживчих товариств України. Документ №v0006626-06, від 28.07.2006. Сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006626-06#Text>

30. Кравченко М.О. Леонтовська М.А. Підходи до оцінювання фінансової стійкості інноваційно-активних підприємств. «Економічний вісник НТУУ "Київський політехнічний інститут"». 2022. №24. с. 93-98.

Kravchenko M., O., Leontovska M., A., 2022. Approaches to assessing the financial stability of innovative and active enterprises. "Economic bulletin of NTUU "Kyiv Polytechnic Institute". №24. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/274831/269977>

31. Лисак Г.Г. Гусейнова А.Х. Удосконалення механізму антикризового управління фінансовою стійкістю підприємства. 2023. с.44-47. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/44165/1/TDMNPK_Finansova%20arkhitektonika%20ta%20stsenarii%20konkurentnykh%20modelei%20rozvytku_2023-44-47.pdf

32. Пілецька С.Т. Ткаченко Є.В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства. Економічні студії. 2020. №1(27). с.146-150.

Piletska S., T., Tkachenko Y., V., 2023. Formation of the strategy of innovative development of the enterprise. Economic studies. №1(27). URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/29.pdf#page=146>

